

సంవత్సరం:03 -సంచిక:-26- మే 2025

సర్వ సహకార్, సర్వ సహకార్

సహకార్ ఉదయం

పాడి పరిశ్రమ సహకార
సంఘాల పరిధిని
విస్తరించడం

పాడి పరిశ్రమ రంగం ఆర్థిక
అవసరాలను తీర్చడానికి
NCDC సిద్ధంగా ఉంది

11

వారసత్వంతో అభివృద్ధి
అనే మంత్రంతో వేగంగా
అభివృద్ధి చెందుతున్న నవ
భారతదేశం

22

सहकार से समृद्धि

राज्य स्तरीय सहकारी सम्मेलन
राष्ट्रीय डेयरी विकास बोर्ड
तथा
मध्यप्रदेश सरकार के मध्य
सहकार्यता अनुबंध निष्पादन कार्यक्रम

విషయ సూచిక

సహకార ఉదయం

మే 2025, సంచిక:-26,
సంవత్సరం:03

సంపాదక మండలి
(ముఖ్య సంపాదకుడు)
సంతోష్ కుమార్ శుక్లా
సంపాదకుడు
రోహిత్ కుమార్
సహాయ సంపాదకుడు
అంక్ అంజలిదీప్

సభ్యులు
మాధవి ఎం.వి. ప్రదాన్
వివేక్ సక్సేనా
హితేంద్ర ప్రతాప్ సింగ్
రవేంద్ ఆలం

విద్రా సూచనలకు లేదా
ప్రతిస్పందనలకు దయచేసి ఇక్కడ
సంప్రదించండి:

sahkaruday@iffco.in

జాయింట్ జనరల్ మేనేజర్
(సహకార అభివృద్ధి)

IFFCO సదన్, C-1, జిల్లా కేంద్రం,
సాకేత్ ఫిస్, న్యూఢిల్లీ 110017

మీరు ఇక్కడ కూడా ముమ్మర్ని
సంప్రదించవచ్చు:

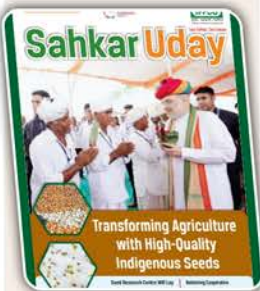
iffco.coop

IFFCO_PR

iffco_coop

ప్రచురణకర్త: ఇండియన్ ఫార్మర్స్
పర్ఫెక్టర్స్ కోఆపరేటివ్ లిమిటెడ్.
ప్రింట్: రాయల్ ప్రెస్
ఓఖా, న్యూఢిల్లీ

పాడి పరిశ్రమ సహకార సంఘాల విస్తరణ

ముఖచిత్ర కథ

పేజీ నం 06

సహకార రంగం ద్వారా శ్రేత విప్లవం 2.0 ను తీసుకురావడానికి సన్నాహాలు పూర్తిగా ప్రారంభమయ్యాయి. జంతువులను పెంచే వ్యక్తులు, పాడి రైతులు మరియు చిన్న లేదా భూమిలేని రైతుల ఆదాయాన్ని మెరుగుపరచడం ప్రధాన లక్ష్యం. మరియు ఉద్యోగ అవకాశాలను సృష్టించడం కూడా దీని లక్ష్యం.

|| పేజీ నం 14

వారణాసి: వైవిధ్యానికి ప్రతిరూపం

ఆధునికతను స్వీకరించేటప్పుడు, కానీ తన గొప్ప వారసత్వాన్ని కాపాడుకోవడమే కాకుండా, ఉజ్వల భవిష్యత్తులోకి నమ్మకంగా అడుగులు వేసింది. ఒకప్పుడు భగవంతుడు మహాదేవుని సంకల్పంతో రూపుదిద్దుకున్న ఈ పురాతన నగరం ఇప్పుడు షూర్వాంచల్ ఆర్థిక పటంలో ఒక డైనమిక్ కేంద్రంగా అభివృద్ధి చెందుతోంది.

పేజీ నం 26

పౌరులకు విమాన ప్రయాణాన్ని
అందుబాటులోకి తీసుకురావడానికి కేంద్ర
ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది

పేజీ నం 28

సహకార సంఘాలు ఆన్‌లైన్‌లో
ఆడిట్ చేయబడతాయి

పేజీ నం 29

గ్రామీణ శ్రేయస్సుకు మూలస్థంభంగా
పశుసంవర్ధకం అభివృద్ధి చెందుతోందని
డాక్టర్ భూటాని అన్నారు

పేజీ నం 17

సామాజిక సామరస్యం మరియు సాంస్కృతిక
మేల్కొలుపు అనే సంకల్పాన్ని మోడి ప్రభుత్వం
నెరవేరుస్తోంది

బాబా బలనాథ్ మహారాజ్ ఒకప్పుడు ప్రారంభించిన
సామాజిక సామరస్యం మరియు సాంస్కృతిక
అవగాహనను వ్యాప్తి చేయాలనే గొప్ప లక్ష్యం ఇప్పుడు
ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోడి నాయకత్వంలో
నెరవేరుతోంది.

పేజీ నం 18

గుజరాతీ సాహిత్య పత్రికలు సాంస్కృతిక
మరియు మేధా వికాసంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి

పేజీ నం 20

భారతదేశం మోన్‌పోలికీ కాదు, మానవత్వానికి
ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది

పేజీ నం 24

బ్రహ్మ కుమారి సంస్థ: ప్రపంచవ్యాప్తంగా
శాంతి సందేశాన్ని వ్యాప్తి చేయడం

ప్రచురణకర్త నుండి అంతర్వేషములు

భారతదేశం వ్యవసాయ ఆధారిత దేశం. ఇక్కడ జంతువుల సంరక్షణ, గ్రామీణ జీవితం మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఒక ముఖ్యమైన భాగం. వివిధ రకాల జంతు సంరక్షణలో, పాడి పెంపకం గ్రామీణ కుటుంబాలకు ప్రధాన ఆదాయ వనరుగా మారింది. ఈ ప్రాంతంలో, సహకార పాడి సమూహాలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. అవి పాల ఉత్పత్తిదారులకు సరసమైన ధరలను పొందడానికి సహాయపడతాయి మరియు ప్రజలు క్రమం తప్పకుండా శుభ్రమైన మరియు తక్కువ ధరకు పాలు పొందేలా చూసుకుంటాయి.

సహకార పాడి పరిశ్రమ అనేది రైతులు మరియు పశువుల యజమానులు కలిసి నిర్వహించే సంస్థ. వారు పాలను సేకరించడం, ప్రాసెస్ చేయడం మరియు విక్రయించడానికి ఒక బృందంగా పనిచేస్తారు. మంచి నాణ్యమైన పాలను అందించడం మరియు సభ్యులకు ఉత్తమ ప్రయోజనాలను అందించడం ప్రధాన లక్ష్యం. భారతదేశంలో విజయవంతమైన పాడి పరిశ్రమ సహకారానికి ఉత్తమ ఉదాహరణ అమూలీ. ఇది శ్రేణి విస్తరణకు నాయకత్వం వహించింది మరియు భారతదేశాన్ని ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద పాల ఉత్పత్తిదారుగా చేసింది. నేడు, భారతదేశం ప్రతి సంవత్సరం 23.9 కోట్ల టన్నులకు పైగా పాలను ఉత్పత్తి చేస్తుంది.

భారతదేశంలో పాడి పరిశ్రమ సహకార వ్యవస్థ మూడు స్థాయిలలో పనిచేస్తుంది: గ్రామ స్థాయి పాల ఉత్పత్తిదారుల సంఘాలు, జిల్లా స్థాయి పాల సంఘాలు మరియు రాష్ట్ర స్థాయి సమాఖ్యలు. ఈ వ్యవస్థ పోషకాహారం మరియు ఆర్థిక భద్రత రెండింటినీ అందిస్తుంది. ఇది మహిళలను శక్తివంతం చేయడంలో కూడా సహాయపడుతుంది. అనేక గ్రామీణ కుటుంబాలు అదనపు ఆదాయం కోసం పాడి పరిశ్రమపై ఆధారపడి ఉంటాయి. ముఖ్యంగా చిన్న రైతులు మరియు మహిళలు ప్రత్యేక ప్రయోజనాలను పొందుతారు, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం మరియు విశ్వాసాన్ని పొందుతారు.

“ప్రతి గ్రామానికి సహకార పాడి పరిశ్రమలను విస్తరించాలి” అనే మోడీ ప్రభుత్వ ప్రణాళిక గ్రామీణ ప్రాంతాలను మెరుగుపరచడం, ఆర్థిక వ్యవస్థను బలోపేతం చేయడం మరియు సామాజిక ఐక్యతను నిర్మించడం వైపు ఒక ప్రధాన అడుగు. 2025 చివరి నాటికి సహకార పాడి పరిశ్రమ రంగాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి అనేక పెద్ద పథకాలు ఇప్పుడు అమలు చేయబడుతున్నాయి. ఈ ప్రయత్నంలో ప్రధాన బాగాలు జాతీయ పాడి పరిశ్రమ అభివృద్ధి కార్యక్రమం మరియు శ్రేణి విస్తరణ 2.0. మార్చి 2025లో, కేంద్ర ప్రభుత్వం నవీకరించబడిన జాతీయ పాడి అభివృద్ధి కార్యక్రమాన్ని ఆమోదించింది మరియు దానికి ₹1,000 కోట్లు అదనంగా జోడించింది. పాల సేకరణ, ప్రాసెసింగ్ మరియు నాణ్యత తనిఖీలను మెరుగుపరచడం, రైతులకు మార్కెట్లకు మెరుగైన ప్రాప్యతను అందించడం; విలువ ఆధారిత ఉత్పత్తుల ద్వారా వారు మరింత సంపాదించడంలో సహాయపడటం; మరియు గ్రామీణ జీవనోపాధిని బలోపేతం చేయడం ఈ కార్యక్రమం యొక్క లక్ష్యాలు.

నిస్సందేహంగా, సవరించిన కార్యక్రమం కొత్త సహకార పాల సంఘాలకు ఆధునిక మౌలిక సదుపాయాలు, అదునాతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానం మరియు పాల నాణ్యతను పరీక్షించడానికి ప్రయోగశాలలను అందించడం ద్వారా సహాయపడుతుంది. ఇది గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో మరిన్ని ఉద్యోగాలను సృష్టిస్తుంది మరియు దేశవ్యాప్తంగా రైతుల జీవన ప్రమాణాలను మెరుగుపరుస్తుంది.

సహకార ఉదయ మ్యాగజైన్ యొక్క ఈ ఎడిషన్ “పాడి పరిశ్రమ సహకార సంఘాల విస్తరణ” అనే అంశంపై దృష్టి పెడుతుంది. ఈ అంశంపై ప్రధాన కథనాలతో పాటు, ఇందులో అనేక ఇతర ఉపయోగకరమైన మరియు సమాచారాత్మక భాగాలు కూడా ఉన్నాయి. ఈ సంచిక మా పాఠకులకు ఉపయోగకరంగా మరియు స్ఫూర్తిదాయకంగా ఉంటుందని మేము ఖచ్చితంగా అనుకుంటున్నాము.

హృదయపూర్వక నమస్కారములు,

సహకార!

‘వారసత్వంలో పాటు అభివృద్ధి’ అనే మార్గదర్శక సూత్రంతో నవ భారతదేశం వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతోంది. అభివృద్ధి చెందిన దేశాన్ని నిర్మించే దిశగా మనం అడుగులు వేస్తున్నప్పుడు, మన సంస్కృతి మన గుర్తింపులో ఒక భాగం మాత్రమే కాదు, మన బలానికి మూలం కూడా అని మనం గుర్తుంచుకోవాలి.

శ్రీ నరేంద్ర మోదీ,
ప్రధానమంత్రి

చెరకు రైతులకు మోడీ ప్రభుత్వం ఇచ్చిన బహుమతి: 2025-26 సంవత్సరానికి చెరకుకు న్యాయమైన మరియు గిట్టుబాటు ధర (FRP) క్వింటాలుకు ₹355గా నిర్ణయించాలని కేంద్ర మంత్రివర్గం నిర్ణయించింది. ఈ నిర్ణయం దాదాపు 5 కోట్ల మంది చెరకు రైతులు మరియు వారి కుటుంబాలకు, అలాగే చక్కెర కర్మాగారాల్లోని 5 లక్షల మంది కార్మికులకు సహాయం చేస్తుంది. చెరకు ఉత్పత్తిదారుల శ్రేయస్సు మరియు ఆదాయ వృద్ధిపై దృష్టి సారించిన మోడీ గారి నిర్ణయం రైతుల జీవితాలను మెరుగుపరుస్తుంది మరియు సులభతరం చేస్తుంది.

శ్రీ అమిత్ షా
కేంద్ర హోం సహకార మంత్రి

ప్రధానమంత్రి గౌరవనీయ శ్రీ నరేంద్ర మోదీ నేతృత్వంలో జరిగిన CCPA సమావేశం, తదుపరి జనాభా లెక్కల్లో కుల ఆధారిత సమాచారాన్ని చేర్చాలని ఒక ముఖ్యమైన నిర్ణయం తీసుకుంది. ఇది దేశంలో సామాజిక న్యాయాన్ని బలోపేతం చేస్తుంది మరియు ప్రతి రంగంలో అభివృద్ధికి మార్గనిర్దేశం చేస్తుంది. మోడీ ప్రభుత్వం తీసుకున్న ఈ బలమైన చర్య వెనుకబడిన మరియు అణగారిన వర్గాలకు న్యాయం చేకూరుస్తుంది, వారిని శక్తివంతం చేయడంలో సహాయపడుతుంది మరియు భారతదేశం సమగ్రత దేశంగా మారడానికి చేరువగా ఉంటుంది.

శ్రీ మురళీధర మొహోల్,
కేంద్ర సహకార శాఖ సహాయ మంత్రి

సహకార వస్తువులు మరియు ఆర్థిక రంగాల ద్వారా సహకార ఆర్థిక వ్యవస్థ విజయం మరియు వృద్ధిని నిర్ధారించడానికి, ఉత్పత్తి, ఉత్పాదకత, నాణ్యత మరియు మార్కెటింగ్ కోసం బలమైన సెటప్ కలిగి ఉండటం ముఖ్యం. ఇది దేశం యొక్క మొత్తం శ్రేయస్సుకు సహాయపడుతుంది. దీని కోసం, సంబంధిత రంగాలలో సరైన మద్దతు, శిక్షణ మరియు ప్రాజెక్ట్ ప్రణాళికలను అందుబాటులో ఉంచాలి.

శ్రీ దిలీప్ సంఘాని
అధ్యక్షుడు, NCUI & IFFCO

రైతులు ఇప్పుడు విత్తనం, సీడ్లీయ మరియు ఎగుమతి సహకార సంఘాల ద్వారా తమ ఉత్పత్తులకు సరసమైన ధరలను పొందుతున్నారు. ఈ సహకార సంస్థలు రైతులకు ప్రపంచ మార్కెట్ను చేరుకోవడానికి ఒక వేదికను అందిస్తున్నాయి మరియు దీని నుండి వచ్చే లాభాలను నేరుగా వారి బ్యాంకు ఖాతాలకు పంపుతున్నారు. ఈ లాభం ఇప్పుడు మధ్యవర్తులు లేదా వ్యాపారులకు వెళ్లకుండా రైతులకు చేరుతోంది, ఇది ఒక పెద్ద విజయం.

డాక్టర్ ఉదయ శంకర్ అవస్థి,
మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ మరియు CEO, IFFCO

భారత ప్రభుత్వం దేశంలోని అన్ని PACS లను రూ.2516 కోట్ల వ్యయంతో కంప్యూటరీకరిస్తోంది. PACS ల కంప్యూటరీకరణలో జమ్మూ కాశ్మీర్, బీహార్, ఛత్తీస్ గఢ్, మధ్యప్రదేశ్ మరియు జార్ఖండ్ ముందున్నాయి. నేడు దేశంలోని అనేక రాష్ట్ర సహకార బ్యాంకులు మరియు జిల్లా సహకార బ్యాంకులు కంప్యూటరీ నెట్వర్క్ కారణంగా NABARD తో అనుసంధానించబడ్డాయి. దీనితో పాటు, ఆన్లైన్ ఆడిట్ వ్యవస్థ కారణంగా సహకార రంగంలో పారదర్శకత కూడా వచ్చింది.

సహకార మంత్రిత్వ శాఖ,
భారత ప్రభుత్వం

2025-26 క్రపింగ్ సీజన్కు చెరకు FRP ₹15 పెరిగింది

ఐదు కోట్ల మంది రైతులకు పెద్ద బహుమతి

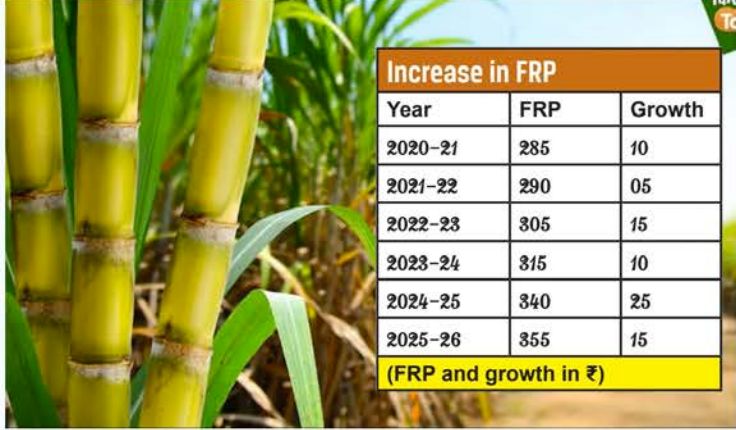
సహకార్ ఉదయ జట్టు

దేశవ్యాప్తంగా ఐదు కోట్లకు పైగా చెరకు రైతులకు ఒక పెద్ద ప్రకటనలో, మోడి ప్రభుత్వం 2025-26 క్రపింగ్ సీజన్ (అక్టోబర్ నుండి సెప్టెంబర్ వరకు) చెరకు యొక్క సరఫరాను మరియు రెమ్యూనరేటివ్ ధర (FRP)లో ₹15 పెరుగుదలను ఆమోదించింది. అక్టోబర్ 1, 2025 నుండి, చక్కెర మిల్లులు రైతులకు ప్రస్తుత ₹340కి బదులుగా ₹355 చెల్లించాలి. FRP అనేది కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన కనీస ధర అయితే, అనేక రాష్ట్రాలు రైతులకు మరింత ప్రయోజనం చేకూర్చడానికి సాధారణంగా ఎక్కువగా ఉండి రాష్ట్ర సలహా ధర (SAP)ను కూడా ప్రకటిస్తాయి.

మరో ముఖ్యమైన అడుగులో, ప్రభుత్వం ఖండ్సరీ యూనిట్లు (చిన్న తరహా చక్కెర ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లు) చెరకు రైతులకు FRP చెల్లించడాన్ని తప్పనిసరి చేసింది. ఇది పెద్ద చక్కెర మిల్లుల మాదిరిగానే ధరల నిబంధనల పరిధిలోకి తీసుకువస్తుంది, ఇది అన్ని రైతులకు న్యాయమైన చెల్లింపును నిర్ధారిస్తుంది.

ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోడి నేతృత్వంలోని ఆర్థిక వ్యవహారాల క్యాబినెట్ కమిటీ చెరకు ధర పెంపును ఆమోదించింది. కొత్త FRP చక్కెర రికవరీ రేటు 10.25% ఆధారంగా రూపొందించబడింది. రికవరీ రేటు ఈ రేటు కంటే ఎక్కువగా ఉంటే, రైతులు ప్రతి 0.1% పెరుగుదలకు క్వింటాలుకు ₹3.46 ఎక్కువగా పొందుతారు. రికవరీ తక్కువగా ఉంటే, ప్రతి 0.1% తగ్గుదలకు క్వింటాలుకు ₹3.46 తగ్గుతుంది. అయితే, రికవరీ రేటు 9.5% కంటే తక్కువగా ఉంటే, ఇకపై కొత్త ఉండదు మరియు రైతులకు క్వింటాలుకు ₹329.05 కనీస FRP లభిస్తుంది. వ్యవసాయ ఖర్చులు మరియు ధరల కమిషన్ (CACP) సలహా ఆధారంగా మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు మరియు ఇతర సంబంధిత సంస్థలను సంప్రదించిన తర్వాత FRP నిర్ణయించబడుతుంది.

దాదాపు అరవై సంవత్సరాల తర్వాత,

కేంద్ర ప్రభుత్వం 1966 నాటి చక్కెర (నియంత్రణ) ఉత్తర్వును సవరించి, ఖండ్సరీ చక్కెర మరియు ఖండ్సరీ యూనిట్లను సరైన నియంత్రణలోకి తీసుకువచ్చింది. నవీకరించబడిన నిబంధనల ప్రకారం, రోజుకు 500 టన్నులు (TCD) లేదా అంతకంటే ఎక్కువ క్రపింగ్ సామర్థ్యం కలిగిన ఖండ్సరీ యూనిట్లు ఇప్పటికే పెద్ద చక్కెర మిల్లుల మాదిరిగానే చెరకు రైతులకు సరఫరా చేసే మరియు రెమ్యూనరేటివ్ ధర (FRP) చెల్లించాలి. సమగ్ర సమీక్ష తర్వాత, కొత్త సాంకేతికత మరియు పరిశ్రమలో మార్పులను దృష్టిలో ఉంచుకుని, చక్కెర రంగానికి నియమాలను ఆధునికీకరించడానికి మరియు సరళీకృతం చేయడానికి ప్రభుత్వం కొత్త చక్కెర (నియంత్రణ) ఉత్తర్వు 2025ను ప్రవేశపెట్టింది. ఈ సంస్కరణ ఖండ్సరీ యూనిట్లు రైతులకు FRP చెల్లించేలా చేస్తుంది మరియు దేశంలోని చక్కెర ఉత్పత్తిని ఖచ్చితంగా అంచనా వేయడంలో సహాయపడుతుంది.

ఆహార మంత్రిత్వ శాఖ ప్రకారం, భారతదేశం అంతటా 373 ఖండ్సరీ యూనిట్లు నడుస్తున్నాయి, మొత్తం క్రపింగ్ సామర్థ్యం రోజుకు దాదాపు 95,000 టన్నులు (TCD). వీటిలో 66 యూనిట్లు 500 TCD కంటే ఎక్కువ సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి మరియు అవి కలిపి 55,200 TCDలను తయారు చేస్తాయి. ఈ అధిక సామర్థ్యం గల యూనిట్లు మొత్తం

ఖండ్సరీ చక్కెర ఉత్పత్తిలో ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తాయి మరియు ఇప్పుడు కొత్త ఆర్డర్ ద్వారా నియంత్రణలోకి వస్తాయి.

అదనంగా, ఈ యూనిట్లు తమ చక్కెర ఉత్పత్తి డిమాండ్ డిజిటల్ వ్యవస్థల ద్వారా ప్రభుత్వంతో పంచుకోవాలి. మంత్రిత్వ శాఖ ప్రకారం, ఈ ఏకీకరణ వ్యవస్థ ఎలా పనిచేస్తుందో మెరుగుపరుస్తుంది మరియు మెరుగైన పర్యవేక్షణ మరియు ప్రణాళిక కోసం అసలైన సమాచారాన్ని అందిస్తుంది.

భారతదేశంలో 5 కోట్లకు పైగా రైతులు చెరకు సాగులో పాలుపంచుకుంటున్నారు, మరియు 5 లక్షలకు పైగా కార్మికులు చక్కెర కర్మాగారాల్లో ప్రత్యక్షంగా ఉపాధి పొందుతున్నారు. అదనంగా, లక్షలాది మంది రైతులు కూలీ కార్మికులు మరియు రవాణా వంటి సంబంధిత రంగాలతో అనుసంధానించబడ్డారు. ప్రభుత్వం ఇటీవల తీసుకున్న నిర్ణయాలు ఈ వర్గాలన్నింటికీ న్యాయమైన ధరలు లభించేలా చూడటం ద్వారా మరియు చక్కెర పరిశ్రమలో పారదర్శకతను ప్రోత్సహించడం ద్వారా ప్రత్యక్షంగా ప్రయోజనం చేకూరుస్తాయి.

♦♦♦

పాడి పరిశ్రమ సహకార సంఘాల పరిధిని విస్తృతం చేయడం

- పాల ప్రాసెసింగ్‌లో పాడి పరిశ్రమ సహకార సంఘాల వాటాను 14% నుండి 22%కి పెంచడం లక్ష్యం
- సహకార డెయిరీల ద్వారా రోజువారీ పాల సేకరణను ఐదు సంవత్సరాలలో 660 లక్షల కిలోల నుండి 1,007 లక్షల కిలోలకు పెంచడం లక్ష్యం

సహకార ఉదయ జట్టు

సహకార రంగం ద్వారా శ్వేత విప్లవం 2.0 ను తీసుకురావడానికి సన్నాహాలు జోరుగా సాగుతున్నాయి. పశువుల పెంపకందారులు, పాడి రైతులు మరియు చిన్న లేదా భూమిలేని రైతుల ఆదాయాన్ని మెరుగుపరచడం మరియు మరిన్ని ఉద్యోగ అవకాశాలను సృష్టించడం ప్రధాన లక్ష్యం. పాల ఉత్పత్తి, సేకరణ మరియు ప్రాసెసింగ్‌లో సహకార సంఘాల పాత్రను పెంచడం ద్వారా ఇది జరుగుతుంది.

రెండవ శ్వేత విప్లవాన్ని విజయవంతం

చేయడానికి, అనేక సంబంధిత మంత్రిత్వ శాఖల నుండి మద్దతు సేకరిస్తున్నారు. దేశవ్యాప్తంగా లక్షకు పైగా పాడి సహకార సంఘాలను ఏర్పాటు చేయాలని ఒక ప్రధాన నిర్ణయం తీసుకోబడింది. తద్వారా ప్రతి గ్రామం ఒకదానిని పొందగలదు. గ్రామ స్థాయిలో పాల సేకరణ కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయడానికి పనులు వేగంగా జరుగుతున్నాయి. దీనితో పాటు, ప్రాసెసింగ్ సౌమ్యార్థాన్ని పెంచడానికి కొత్త హైటెక్ పాల ప్రాసెసింగ్ ప్లాంట్లు నిర్మించబడతాయి, ఇది ఎక్కువ పాలను సేకరించి విక్రయించడంలో సహాయపడుతుంది. దేశంలో పెరుగుతున్న డిమాండ్‌ను తీర్చడానికి మరియు ప్రపంచ మార్కెట్లలో భారతీయ పాల ఉత్పత్తులను

ప్రోత్సహించడానికి బాగా ప్రణాళికాబద్ధమైన వ్యూహాన్ని కూడా రూపొందించారు.

ఈ లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి, జాతీయ సహకార అభివృద్ధి సంస్థ (NCDC) బహుళ పాడి ప్రాథమిక వ్యవసాయ క్రెడిట్ సొసైటీలకు (MPAX) ఆర్థిక సహాయం అందించడానికి ముందుకు వచ్చింది. దేశవ్యాప్తంగా దాదాపు 10,000 MPAX యూనిట్లు ఈ మద్దతును పొందుతాయి, ప్రతి సొసైటీకీ కనీసం ₹40,000 అందుతాయి.

పాల సేకరణ, పరీక్ష, శీతలీకరణ, రవాణా మరియు ప్రాసెసింగ్ యొక్క మొత్తం

ప్రాజెక్ట్ ప్రయోజనాలు

పాల సేకరణ, పరిశ్ల, చిల్లింగ్, లాజిస్టిక్స్ మరియు ప్రాసెసింగ్ కోసం మౌలిక సదుపాయాలను బలోపేతం చేయడం

పాల ఉత్పత్తుల విలువ గొలుసును బలోపేతం చేయడం

చిన్న పాడి రైతులకు మెరుగైన మార్కెట్ యాక్సెస్, న్యాయమైన మరియు లాభదాయకమైన ధరలను నిర్ధారించడం

ప్రాథమిక పాడి పరిశ్రమ సంఘాల నెట్వర్క్ను విస్తరించడంలో మద్దతు

పాడి పరిశ్రమ సహకార సంఘాలలో మహిళల భాగస్వామ్యం పెరిగింది

శ్వేత విప్లవం 2.0: జీవనోపాధి-కేంద్రీకృత పరివర్తన

2030

నాటికి మొత్తం పాల ఉత్పత్తిని 23 కోట్ల టన్నుల నుంచి 30 కోట్ల టన్నులకు పెంచడం లక్ష్యం

▶▶ శ్వేత విప్లవం 2.0 కింద పాడి పరిశ్రమలో పాల సేకరణ 1.5 రెట్లు పెరుగుతుంది

▶▶ ప్రధాన లక్ష్యం: దేశంలోని అన్ని పాడి పరిశ్రమ కుటుంబాలను సహకార సంఘాలతో అనుసంధానించడం

▶▶ ఈ దశలో దాదాపు 2.7 లక్షల గ్రామ పంచాయితీలు PACS తో అనుసంధానించబడతాయి

▶▶ దేశవ్యాప్తంగా లక్ష పాడి సహకార సంఘాలను స్థాపించడానికి ప్రణాళిక

వ్యవస్థను బలోపేతం చేయడం, తద్వారా పాల విలువ గొలుసును మెరుగుపరచడం శ్వేత విప్లవం 2.0 లక్ష్యం. ఇది జాతీయ పాడి పరిశ్రమ అభివృద్ధి కార్యక్రమానికి ఒక ప్రధాన ప్రోత్సాహకంగా పరిగణించబడుతుంది. సహకార మంత్రిత్వ శాఖ ప్రారంభించిన ఈ ప్రయత్నం పశువుల పెంపకందారుల జీవితాల్లో సానుకూల మార్పును తీసుకువస్తోంది. మత్స్య, పశుసంవర్ధక మరియు పాడి పరిశ్రమ మంత్రిత్వ శాఖ మద్దతుతో, సహకార మంత్రిత్వ శాఖ రాబోయే ఐదు సంవత్సరాలలో భారతదేశ

మొత్తం పాల ఉత్పత్తిలో సహకార పాడి పరిశ్రమల వాటాను బాగా పెంచే దైర్ఘ్యమైన లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించింది.

భారతదేశం ఇప్పుడు పాడి రంగంలో స్వయం సమృద్ధి సాధించే ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద పాల ఉత్పత్తిదారుగా అవతరించింది. దేశ వార్షిక పాల ఉత్పత్తి 239 మిలియన్ టన్నులను దాటింది మరియు 2023 నాటికి దీనిని 300 మిలియన్ టన్నులకు పెంచడం లక్ష్యం. భారతదేశం ప్రస్తుతం ప్రపంచ పాలలో 24.64% ఉత్పత్తి చేస్తుంది.

“శ్వేత విప్లవం 2.0 మహిళలను స్వావలంబన మరియు సాధికారత పొందడంలో కూడా ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తుంది. పాల ఉత్పత్తి మరియు సహకార పాడి పరిశ్రమలో మహిళలు దగ్గరగా పాల్గొంటారు. పాడి పరిశ్రమ రంగం వలె మహిళలు అధికంగా స్వతంత్రంగా మారడానికి మరే ఇతర రంగం సహాయం చేయదు. అనేక రాష్ట్రాలు దీనికి విజయవంతమైన ఉదాహరణలను చూపించాయి. గుజరాత్‌లోనే, 36 లక్షల మంది మహిళలు పాడి పరిశ్రమలో పనిచేస్తున్నారు, ₹60,000 కోట్ల విలువైన న్యూపారానికి దోహదపడుతున్నారు. అమూల్ ప్రపంచంలోనే అత్యంత విశ్వసనీయ ఆహార బ్రాండ్‌లలో ఒకటిగా మారింది.

- శ్రీ అమిత్ షా
కేంద్ర హోం మరియు సహకార మంత్రి

అయితే, సహకార సంస్థలు ఈ మొత్తానికి 14% మాత్రమే దోహదం చేస్తాయి. రాబోయే ఐదు సంవత్సరాలలో సహకార రంగం వాటాను 22%కి పెంచడం లక్ష్యం. ఈ లక్ష్యాన్ని సాధించే ప్రయత్నాలకు జాతీయ పాడి అభివృద్ధి బోర్డు (NDDB) నాయకత్వం వహిస్తుంది. పాల ఉత్పత్తిని పెంచుతూ, పశువుల పెంపకందారులను సహకార డెయిరీలకు అనుసంధానించడంపై కూడా ఈ ప్రణాళిక దృష్టి పెడుతుంది.

♦♦♦

ఆవు పేడను రైతులకు సంపదగా మార్చడం

- దేశవ్యాప్తంగా బయోగ్యాస్ ప్లాంట్లను విస్తరించడానికి NDDB అవగాహన ఒప్పందాలపై సంతకం చేసింది
- పేడ నుండి ఆదాయాన్ని ప్రోత్సహించడానికి మరియు సీంద్రీయ వ్యవసాయానికి మద్దతు ఇవ్వడానికి వ్యూహం అమలులో ఉంది

సహకార ఉదయ జట్టు

శీత విప్లవం 2.0 ద్వారా, కేంద్ర ప్రభుత్వం కొత్త మరియు విస్తృత పథకాలను ప్రారంభించడం ద్వారా సహకార పాడి పరిశ్రమ రంగంలో స్థిరమైన మరియు సమృద్ధి వృద్ధిని ప్రోత్సహించడానికి కృషి చేస్తోంది. పాల ఉత్పత్తిని పెంచడంతో పాటు, ఆవు మరియు గేదెపేడను ఉపయోగించడం ద్వారా పాడి రైతులు మరియు పశువుల యజమానుల ఆదాయాన్ని పెంచడంపై కూడా దృష్టి సారించింది.

ఈ కార్యక్రమానికి జాతీయ పాడి పరిశ్రమ అభివృద్ధి బోర్డు (NDDB) ఆర్థిక సహాయం అందిస్తుంది. ఇప్పటికే ఒక ఫైల్డ్ ప్రాజెక్ట్ విజయవంతంగా పూర్తయింది మరియు ఇప్పుడు దేశవ్యాప్తంగా విస్తరించబడుతుంది. మార్కెట్ న్యూడిల్లో "పాల రంగంలో స్థిరత్వం మరియు వృత్తాకారం" అనే అంశంపై జరిగిన వర్క్ షాప్ సందర్భంగా, 15 రాష్ట్రాల

“

గ్రామీణ వలసలను నివారించడానికి మరియు చిన్న మరియు భూమిలేని రైతులకు శ్రేయస్సును నిర్ధారించడానికి పాడి పరిశ్రమ ఒక కీలకమైన పరిష్కారంగా ఉద్భవిస్తోంది. శీత విప్లవం 2.0 యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం స్థిరత్వం మరియు వృత్తాకారం.

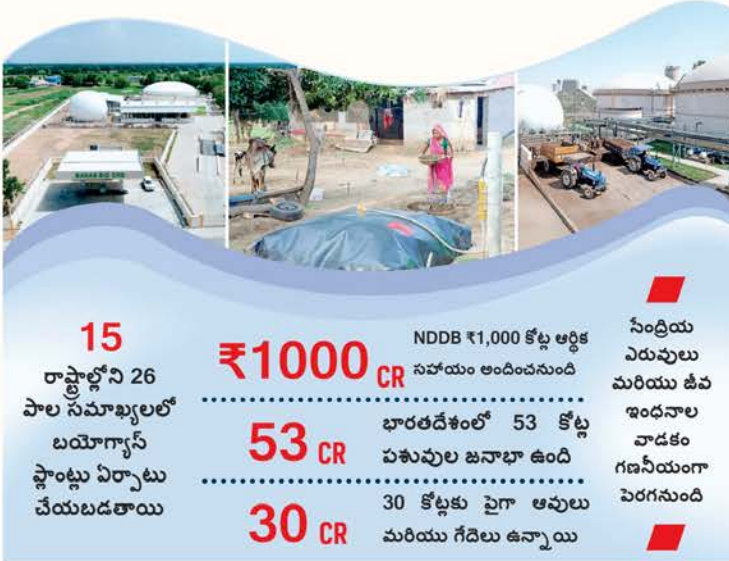
- శ్రీ అమిత్ పా
కేంద్ర హోం మరియు సహకార
మంత్రి

”

నుండి 26 పాల సమాఖ్యలు భారతదేశం అంతటా బయోగ్యాస్ మరియు కంప్రెస్డ్ బయోగ్యాస్ ప్లాంట్లను ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రతిపాదనలను సమర్పించాయి. ఈ ప్రాజెక్ట్ కింద బయోగ్యాస్ ప్లాంట్లను నిర్మించడానికి NDDB ఈ సమాఖ్యలతో అవగాహన ఒప్పందాలు (MoUలు) కుదుర్చుకుంది.

భారతదేశం ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద పాల ఉత్పత్తిదారు మరియు ప్రపంచ పాల కేంద్రంగా గర్వంగా పిలువబడుతుంది. వ్యవసాయ స్థూల విలువ జోడింపు (GVA) లో పాడి రంగం దాదాపు 30% వాటా కలిగి ఉంది. ఇది ముఖ్యంగా చిన్న మరియు భూమిలేని రైతులకు ముఖ్యమైన ఆదాయ వనరు. మరియు గ్రామాల నుండి నగరాలకు వలసలను తగ్గించడంలో సహాయపడుతుంది. పాల ఉత్పత్తిపై దృష్టి పెట్టడంతో పాటు, ప్రభుత్వం ఇప్పుడు ఆవు పేడ నుండి ఆదాయాన్ని సంపాదించడానికి మరియు సీంద్రీయ వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహించడానికి మార్గాలపై కూడా

ముఖచిత్ర కథ

కృషి చేస్తోంది. ఈ ప్రయత్నాలు స్థిరమైన మరియు వ్యత్యాసాల ఆర్థిక పద్ధతులకు మద్దతు ఇస్తాయి.

ఈ లక్ష్యాన్ని సాకారం చేయడానికి, జాతీయ పాడి పరిశ్రమ అభివృద్ధి బోర్డు (NDDB) దేశవ్యాప్తంగా బయోగ్యాస్ ఉత్పత్తిని పెంచడానికి ఒక పెద్ద ఎత్తున ప్రణాళికను పనిచేస్తోంది. దాదాపు 30 కోట్ల ఆవులు మరియు గేదెలతో సహా 53 కోట్లకు పైగా పశువుల జనాభాతో, భారతదేశం సంద్రియ ఎరువులు, బయో ఇంధనాలు మరియు స్వచ్ఛమైన శక్తిని ఉత్పత్తి చేయడానికి పేడను ఉపయోగించే అపారమైన సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంది.

ఈ ప్రయత్నాలకు మద్దతుగా, NDDB, NDDB సస్టైన్ స్పెషల్ ప్రాజెక్ట్ కింద పైనాన్సింగ్ కార్యక్రమాలను ప్రారంభించింది. చిన్న మరియు పెద్ద బయోగ్యాస్ మరియు కంప్రెస్డ్ బయోగ్యాస్ ప్రాజెక్టులకు సహాయం

చేయడానికి ₹1,000 కోట్లతో కొత్త ఆర్థిక పథకం ఏర్పాటు చేయబడింది. ఈ నిధులు రాబోయే పదేళ్లలో ఎరువును నిర్వహించడానికి వివిధ మార్గాలను విస్తరిస్తాయి, రైతుల ఆదాయాన్ని పెంచుతాయి మరియు స్థిరమైన పాడి వ్యవసాయ పద్ధతులను ప్రోత్సహిస్తాయి.

మల్టీ వాడుకునే పద్ధతులు మరియు సంక్లిష్ట వ్యవసాయం ప్రోత్సహించటం

పాడి వ్యవసాయంలో పేడ ఆధారిత ఇంధనం మరియు సంక్లిష్ట ఎరువుల ఉత్పత్తిని చేర్చడం ద్వారా, రైతులు కొత్త ఆదాయ వనరులను పొందుతారు. సంక్లిష్ట ఎరువులను ఉపయోగించడం వల్ల పంట పెరుగుదల మెరుగుపడుతుంది, ఆహార భద్రత మరియు వ్యవసాయ లాభాలను పెంచడంలో సహాయపడుతుంది.

ప్రభుత్వ నిరంతర మద్దతుతో,

సాంప్రదాయకంగా అసంఘటిత పాడి రంగం త్వరగా బాగా నిర్మాణాత్మకమైన మరియు ఆధునిక వ్యవస్థగా మారుతోంది. పర్యావరణ అనుకూల పద్ధతులతో కొత్త అలోచనలను కలపడం ద్వారా, భారతదేశ పాడి విస్తరణ హరిత వృద్ధిని ప్రోత్సహిస్తోంది మరియు లక్షలాది మంది రైతులకు శ్రీయస్సును కూడా తెస్తోంది.

కీలకమైన బయోగ్యాస్ సమాచారం:

జకారియాపుర మోడల్: జకారియాపురలో, మూడింట నాలుగు వంతుల కుటుంబాలు జంతువులను, ప్రధానంగా గేదెలను పెంచుతాయి. చాలా మంది గ్రామస్థులు పాల ఉత్పత్తి ద్వారా జీవనోపాధి పొందుతారు మరియు చాలా మంది రైతులు తమ పాలను అమూలీయ అమ్ముతారు. సాంప్రదాయకంగా, రైతులు పేడను సేకరించి తమ పొలాలకు ఎరువుగా ఉపయోగిస్తారు, ఇది గ్రామీణ భారతదేశంలో కనిపించే ఒక సాధారణ పద్ధతి.

పేడ నుండి ఆదాయం సంపాదించడానికి NDDB ప్రారంభించిన ఫైల్డ్ ప్రాజెక్ట్ కింద, పశువులు కలిగి ఉన్న ప్రతి ఇంట్లో 2 క్యూబిక్ మీటర్ల సామర్థ్యం కలిగిన బయోగ్యాస్ ప్లాంట్లు (ఒక్కొక్కటి సుమారు ₹25,000 ఖర్చు అవుతుంది) ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. ఈ ప్రాజెక్ట్ మొత్తం ఖర్చు ₹1.2 కోట్లు. ఈ ప్లాంట్లు ప్రతిరోజు దాదాపు 24,000 లీటర్ల స్ట్రీ (ద్రవ ఎరువు) ఉత్పత్తి చేస్తాయి, దీనిని నేరుగా పొలాలలో ఉపయోగిస్తారు లేదా సంక్లిష్ట ఎరువులుగా ప్రాసెస్ చేస్తారు.

బయోగ్యాస్ ప్లాంట్లను ఏర్పాటు చేసిన తర్వాత, అమూలీ స్ట్రీని కొనుగోలు చేసి, దానిని ఎక్కువ విలువ కలిగిన సంక్లిష్ట ఎరువులుగా మార్చడం ప్రారంభించింది. ఇది గ్రామస్థులకు కొత్త ఆదాయ వనరును సృష్టించింది మరియు ప్రత్యేక మరియు పరోక్ష ఉద్యోగాలను సృష్టించింది. అలాగే,

మే 2025 సహకార ఉదయ 9

ముఖచిత్ర కథ

స్థాంట్ల ద్వారా ఉత్పత్తి చేయబడిన బయోగ్యాస్ ను గృహాలకు వెంట కోసం ఉచితంగా ఇస్తారు, ఇది ఇంధన ఖర్చులను చాలా ఆదా చేయడానికి సహాయపడుతుంది.

ఫలితంగా, చాలా మంది రైతులు తమ ఆదాయాలను మూడు రెట్లు పెంచుకున్నారు. గతంలో, పాలివ్ ను లేదా పెద్ద పశువులను ఉండుకోవడం ఆర్థిక భారంగా పరిగణించబడేది. కానీ ఈ నమూనా కింద, ఈ జంతువులు కూడా ఇప్పుడు ఆదాయాన్ని తెస్తున్నాయి. దీని విజయం కారణంగా, దేశవ్యాప్తంగా ఈ నమూనాను కాపీ చేయడానికి ప్రణాళికలు ఉన్నాయి, దీని ద్వారా ఎక్కువ మంది రైతులకు నిజమైన ఆర్థిక ప్రయోజనాలు లభిస్తాయి.

బనాస్ మోడల్: గుజరాత్ లోని బనస్సాంత జిల్లాలో, బనాస్ డెయిరీ ఆవు పేదను బయోగ్యాస్ మరియు స్ట్రీ (ద్రవ వ్యర్థాలు)గా మార్చే విజయవంతమైన వ్యవస్థను సృష్టించింది. బయోగ్యాస్ ను శుద్ధి చేసి బయో-CBG (కంప్రెస్డ్ బయోగ్యాస్) మరియు బయో-CNG తయారు చేస్తారు, వీటిని వాహనాలకు ఇంధనాలుగా ఉపయోగిస్తారు. స్ట్రీని వ్యవసాయం కోసం సిండ్రియ ఎరువుగా ప్రాసెస్ చేస్తారు, పర్యావరణాన్ని రక్షించడంలో మరియు వ్యర్థాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడంలో సహాయపడుతుంది. ముడి వాయువును కుడించి వాహనాలకు పర్యావరణ అనుకూల ఇంధనంగా ఉపయోగిస్తారు, ఇది గ్రీన్ ఎనర్జీని ప్రోత్సహిస్తుంది. దీనికి మద్దతుగా, బనాస్ డెయిరీ తన సొంత బయో-CNG ఇంధన స్టేషన్లను కూడా ఏర్పాటు చేసింది, దీని వలన క్లీన్ ఇంధనం సులభంగా అందుబాటులో ఉంటుంది.

వారణాసి మోడల్: ఈ మోడల్లో, వారణాసిలోని డెయిరీ ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లు సమీపంలో పెద్ద బయోగ్యాస్ స్థాంట్లు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. ఉత్పత్తి చేయబడిన బయోగ్యాస్ ఈ డెయిరీ స్థాంట్ల వేడి మరియు శక్తి అవసరాలను తీర్చడానికి ఉపయోగించబడుతుంది. ఈ స్థాంట్లను నడపడానికి, పెద్ద మొత్తంలో ఆవు పేద అవసరం, దీనిని సమీపంలోని గోశాలలు (ఆవు ఆశ్రయాలు) మరియు స్థానిక పశువుల పెంపకందారుల నుండి సేకరిస్తారు. రైతులకు, పేద అమ్మకం అదనపు ఆదాయ వనరుగా మారింది, ఇది వారు స్థిరమైన ఇంధన వ్యవస్థలో భాగం కావడానికి సహాయపడుతుంది.

ఈ పేద ఆధారిత ఆదాయ నమూనాల విజయాన్ని భారతదేశం అంతటా వ్యాప్తి చేయడానికి, NDDB దేశవ్యాప్తంగా పాల సమాఖ్యలతో ఒప్పందాలు (MoUలు) కుదుర్చుకుంది. ఈ ప్రయత్నం రైతుల ఆదాయాలను పెంచడమే కాకుండా కొత్త ఉద్యోగాలను సృష్టించడం మరియు సిండ్రియ ఎరువులకు బలమైన మార్కెట్ ను నిర్మించడం కూడా లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఈ ప్రణాళికను దేశవ్యాప్తంగా అమలు చేస్తే, ఇది 22 లక్షల కొత్త ఉద్యోగాలను సృష్టించగలదని నిపుణులు అంచనా వేస్తున్నారు. బయోగ్యాస్ రంగంలో రాబోయే రెండు సంవత్సరాలలో 250 జిల్లా స్థాయి పాల ఉత్పత్తిదారుల సంఘాలలో ఫైల్డ్ ప్రాజెక్టులుగా ఈ నమూనాను ప్రారంభించాలని NDDB యోచిస్తోంది. అదనంగా, సిండ్రియ ఎరువులు పూర్తిగా ఉపయోగించబడుతున్నాయని నిర్ధారించుకోవడానికి గ్రామీణ డెయిరీలు మరియు పాల సంఘాలతో అనుసంధానించబడిన రైతులను - ముఖ్యంగా సహకార సమూహాలలో ఇంకా భాగం కాని వారిని - చేర్చే పని కొనసాగుతోంది.

NDDB-MPCDF భాగస్వామ్యంపై శ్రీ అమిత్ షా

సహకార ఉదయ జట్టు

పాల ఉత్పత్తిలో సహకార పాడి పరిశ్రమ సంఘాల పాత్రను పెంచే ముఖ్యమైన చర్యలో, మధ్యప్రదేశ్ సహకార పాడి పరిశ్రమ సమాఖ్య (MPCDF) జాతీయ పాడి పరిశ్రమ అభివృద్ధి బోర్డు (NDDB)తో చేతులు కలిపింది. రాష్ట్రంలోని ప్రతి గ్రామాన్నీ కవర్ చేయడానికి సహకార పాడి పరిశ్రమ నెట్వర్క్ ను అభివృద్ధి చేయడమే వారి లక్ష్యం. ఈ ప్రయత్నానికి మద్దతుగా, సహకార పాడి పరిశ్రమ రంగం యొక్క పెట్టుబడి అవసరాలను తీర్చడానికి జాతీయ సహకార అభివృద్ధి సంస్థ (NCDC) ఆర్థిక సహాయం అందిస్తుంది.

బోపాల్ లో జరిగిన రాష్ట్ర స్థాయి సహకార సమావేశంలో కేంద్ర హోం మరియు సహకార మంత్రి శ్రీ అమిత్ షా మాట్లాడుతూ, “మధ్యప్రదేశ్ ప్రతిరోజూ 5.5 కోట్ల లీటర్ల పాలను ఉత్పత్తి చేస్తుంది, ఇది భారతదేశ మొత్తం పాల ఉత్పత్తిలో 9%. కానీ సహకార డెయిరీలు ఈ మొత్తంలో 1% కంటే తక్కువ వాటాను అందిస్తాయి. ఈ భాగస్వామ్యం రాష్ట్ర పాల ఉత్పత్తిలో సహకార సంఘాల వాటాను పెంచడానికి సహాయపడుతుంది.” మధ్యప్రదేశ్ లో అదనంగా 3.5 కోట్ల లీటర్ల పాలు ఉన్నాయని, కానీ సహకార డెయిరీలు దానిలో 2.5% మాత్రమే సేకరిస్తాయని శ్రీ షా పేర్కొన్నారు. ప్రస్తుతం, రాష్ట్రంలోని 17% గ్రామాలకు మాత్రమే పాల సేకరణ సౌకర్యాలు ఉన్నాయి, దీనికి చాలా మెరుగుదల అవసరం.

NDDB మరియు రాష్ట్ర సహకార పాడి పరిశ్రమ సమాఖ్య మధ్య భాగస్వామ్యంతో, సహకార పాడి పరిశ్రమలు ఇప్పుడు మధ్యప్రదేశ్ లోని 83% గ్రామాలకు విస్తరించగలవు. ప్రస్తుతం, పట్టణ ప్రాంతాలకు రోజుకు 1.20 కోట్ల లీటర్ల పాలు అవసరం, కానీ రైతులు ఈ డిమాండ్ నుండి న్యాయమైన లాభాలను ఆర్జించడం లేదు. రాబోయే ఐదు సంవత్సరాలలోపు 50% గ్రామాల్లో సహకార ప్రాథమిక పాల ఉత్పత్తిదారుల సంఘాలను సృష్టించాలని కేంద్ర సహకార మంత్రి లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు. ఈ లక్ష్యం నెరవేరితే, సహకార రంగం యొక్క పాల ప్రాసెసింగ్ సామర్థ్యం చాలా రెట్లు పెరుగుతుంది. ఇది రైతులకు ప్రత్యక్ష నగదు ఆదాయాన్ని ఇస్తుంది, వారి ఆర్థిక పరిస్థితిని మెరుగుపరచడంలో సహాయపడుతుంది.

పశుపోషకులు ఎదుర్కొంటున్న నిజమైన సమస్యలను ఎత్తిచూపిన శ్రీ అమిత్ షా, రైతులు తమ పాలను బహిరంగ మార్కెట్లో అమ్మినప్పుడు, వారు తరచుగా దోపిడీని ఎదుర్కొంటారని అన్నారు. ప్రతి గ్రామ రైతును సహకార

ముఖచిత్ర కథ

IFFCO
భూమి: వ్యవసాయి వారిది
Wholly owned by Cooperatives

పాడి పరిశ్రమ ఆర్థిక అవసరాలను తీర్చడానికి NCDC సిద్ధంగా ఉంది

పాల సంస్థతో త్వరగా అనుసంధానించడమే లక్ష్యమని ఆయన నొక్కి చెప్పారు. అదే సమయంలో, పన్నీర్, పెరుగు, మజ్జిగ, పాలవిరుగుడు వంటి విలువ ఆదారిత పాల ఉత్పత్తులను ఉత్పత్తి చేసి విక్రయించే వ్యవస్థను నిర్మించాల్సిన అవసరం ఉందని, తద్వారా లాభాలు నరుగై రైతులకు అందుతాయని అన్నారు.

సమీప భవిష్యత్తులో, మధ్యప్రదేశ్ ప్రాథమిక పాడి పరిశ్రమల నెట్వర్క్ను పెంచడం, పాల సకరణను పెంచడం, జంతువులకు మంచి నాణ్యమైన మేత ఇవ్వడం మరియు ప్రతి జంతువు ఎక్కువ పాలను ఉత్పత్తి చేసేలా వాటి జాతులను మెరుగుపరచడంపై దృష్టి పెట్టాలి. అలాగే, రైతులు ప్రాసెస్ చేసిన పాల ఉత్పత్తులను విక్రయించే అధిక లాభాలను ఆర్జించడానికి పాల ప్రొసెసింగ్ యూనిట్లను ఏర్పాటు చేయాలి.

కేంద్ర సహకార మంత్రి ప్రకారం, రైతులకు నాణ్యతా తనిఖీలు మరియు వారపు చెల్లింపులు జరిగేలా విధానాలు రూపొందించడం మరియు బ్రాండింగ్ చేసే బాధ్యతను మధ్యప్రదేశ్ సహకార పాడి పరిశ్రమ సమాఖ్య (MPCDF) తీసుకోవాలి. రైతులు వాటి నుండి ప్రయోజనం పొందేలా పాడి సేవలతో కనీసం 50% గ్రామాలను చేరుకోవడానికి NDBB మరియు MPCDF రెండూ చురుకుగా పనిచేయాలి.

■ మధ్యప్రదేశ్ పాల ఉత్పత్తిలో సహకార పాడి పరిశ్రమ సంఘాల పాత్రను బలోపేతం చేయడానికి ఒప్పందంపై సంతకం చేయబడింది

రైతులు తమ పాల ఉత్పత్తి నుండి అన్ని ప్రయోజనాలను పొందాలని, అప్పుడే పాల ఉత్పత్తి పెరుగుతుందని ఆయన అన్నారు. మధ్యప్రదేశ్ ప్రభుత్వంతో కలిసి పనిచేస్తున్న మోడి ప్రభుత్వం, రాష్ట్రంలోని రైతుల సంక్షేమం కోసం సాధ్యమైన ప్రతిదాన్ని చేయడానికి అంకితబావతో ఉంది. సహకార రంగాన్ని పునరుద్ధరించడానికి ఇది ఒక గొప్ప అవకాశం, మరియు మధ్యప్రదేశ్ దీనిని సద్వినియోగం చేసుకోవాలి. వ్యవసాయం, పశుసంవర్ధకం మరియు సహకారంలో రాష్ట్రం గొప్ప సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంది - పూర్తిగా అభివృద్ధి చెందడానికి చాలా పని అవసరమయ్యే మూడు రంగాలు.

సహకార మంత్రిత్వ శాఖ స్థాపించబడినప్పటి నుండి, ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోడి నాయకత్వంలో సహకార రంగం గణనీయమైన పరివర్తనను చూసింది. ఈ రంగం ఇప్పుడు వేగవంతమైన వేగంతో అభివృద్ధి చెందుతోంది. ప్రాథమిక వ్యవసాయ రుణ సంఘాలను

మే 2025 సహకార ఉదయ

11

ముఖచిత్ర కథ

(PACS) పునరుజ్జీవింపజేయడం, పాడి పరిశ్రమ రంగాన్ని బలోపేతం చేయడం, సహకార సంస్థలను వివిధ ఉత్పత్తి డొమైన్‌లలో అనుసంధానించడం మరియు పట్టణ సహకార బ్యాంకులు, జిల్లా సహకార బ్యాంకులు మరియు గ్రామీణ ఆర్థిక సంస్థల కార్యకలాపాలను క్రమబద్ధీకరించడం వంటి అనేక కీలక కార్యక్రమాలను కేంద్ర ప్రభుత్వం చేపట్టింది. ఈ ప్రయత్నాలు దేశవ్యాప్తంగా సహకార ఉద్యమం యొక్క ప్రభావాన్ని మరియు పరిధిని గణనీయంగా మెరుగుపరిచాయి.

సహకార మంత్రిత్వ శాఖ మొదట PACS కోసం నమూనా నియమాలను రూపొందించి, ఆమోదం కోసం అన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు పంపింది. అన్ని రాష్ట్రాలు ఈ నమూనా నియమాలకు అంగీకరించాయి. ఈ దశ సహకార రంగానికి కొత్త శక్తిని తెచ్చిపెట్టింది. PACSను బలోపేతం చేయకుండా, బలమైన మూడుస్థాయి సహకార వ్యవస్థను నిర్మించలేము. గతంలో, PACSలు స్వల్పకాలిక వ్యవసాయ రుణాలను మాత్రమే ఇచ్చాయి. కాబట్టి వాటి ఆదాయం తక్కువగా ఉండేది. ఇప్పుడు, PACSలు 20 కంటే ఎక్కువ రకాల సేవలను అందిస్తున్నాయి మరియు కొత్త మార్కులు పారికి ఎక్కువ డబ్బు సంపాదించడానికి సహాయపడుతున్నాయి.

PACS ద్వారా అందుబాటులో ఉన్న అన్ని రకాల సేవలు

PACS (ప్రాథమిక వ్యవసాయ సహకార సంఘాలు) ఇప్పుడు జన ఔపది కేంద్రాలు, నీటి పంపిణీ మరియు సాధారణ సేవా కేంద్రాలు వంటి అనేక రకాల సేవలను అందించడానికి అధికారం పొందాయి. నేడు, PACS ద్వారా 300 కి పైగా పథకాలు ప్రజలకు అందుబాటులో ఉన్నాయి. రైల్వే టిక్కెట్లు, విద్యుత్ బిల్లులు, నీటి బిల్లులు లేదా జనన మరణ దృవీకరణ పత్రాలను పొందడం వంటి సేవల కోసం ఇకపై గ్రామం వెలుపల వెళ్లవలసిన అవసరం లేదు. ఈ సేవలన్నీ ఇప్పుడు PACSలో అందుబాటులో ఉన్నాయి.

PACSలు ఇప్పుడు ఎరువుల విక్రేతలుగా పనిచేయవచ్చు, పెట్రోల్ బంకులను ఏర్పాటు చేయవచ్చు, వంట గ్యాస్ ఇవ్వవచ్చు మరియు 'హర్ ఘర్ నల్' నీటి సరఫరా

పథకాన్ని నిర్వహించవచ్చు. కొత్త నిబంధనల ప్రకారం, PACS, పాల సహకార సంఘాలు మరియు మత్స్య సహకార సంఘాలు బహుళార్థసాధక PACS (MPACS)గా ఏర్పడటానికి కలిసి వచ్చాయి. దేశంలోని అన్ని PACSలను కంప్యూటరీకరించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం ₹2500 కోట్లు ఖర్చు చేసింది. PACS కంప్యూటరీకరణలో మధ్యప్రదేశ్ దేశంలోనే మొదటి స్థానంలో ఉంది. జిల్లా మరియు రాష్ట్ర సహకార బ్యాంకుల కంప్యూటరీకరణతో అవి ఇప్పుడు కంప్యూటర్ నెట్‌వర్క్ ద్వారా NABARDకి అనుసంధానించబడ్డాయి. సహకార వ్యవస్థకు మరింత పారదర్శకతను తీసుకురావడానికి ఆన్‌లైన్ ఆడిట్‌లు ప్రారంభమయ్యాయి.

కంప్యూటరైజ్డ్ PACSలు ఇప్పుడు 13 భాషల్లో పనిచేస్తున్నాయని శ్రీ అమిత్

షా అన్నారు. రైతులు వారి స్వంత స్థానిక భాషలో బ్యాంకు ఖాతాలను తీరవగలిగేలా కేంద్ర ప్రభుత్వం PACS కోసం సాఫ్ట్‌వేర్‌ను తయారు చేసింది. ఉదాహరణకు, మధ్యప్రదేశ్‌లో ఈ భాష హిందీ, గుజరాత్‌లో గుజరాతీ, బెంగాల్‌లో బెంగాలీ మరియు తమిళనాడులో తమిళం అవుతుంది. మోడి ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన జాతీయ సాయి సహకార సంస్థలు - NCEL, NICOL మరియు BBSIL - రైతులకు వారి పంటలకు న్యాయమైన ధరలు పొందడానికి, వారి ఉత్పత్తులను విదేశాలకు విక్రయించడానికి ఒక మార్గంగా మరియు లాభాలను నేరుగా వారి బ్యాంకు ఖాతాలకు పంపడంలో సహాయపడుతున్నాయని కూడా ఆయన అన్నారు.

♦♦♦

తూర్పు ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని 1 లక్ష మంది పశువుల రైతుల కృషిని ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ ప్రశంసించారు

బనస్కాంత డెయిరీ తూర్పు ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని పాల ఉత్పత్తిదారుల జీవితాలను మారుస్తోంది

10Yrs

గత 10 సంవత్సరాలలో, భారతదేశం 65% పెరుగుదలతో ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద పాల ఉత్పత్తిదారుగా అవతరించింది.

సహకార ఉదయ జట్టు

కాశీలోని బనస్కాంత డెయిరీ తీసుకువచ్చిన పెద్ద మార్పుల గురించి ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ మాట్లాడుతూ, ఈ డెయిరీ ఈ ప్రాంతానికి అదీక నాణ్యత గల ఆవులను అందిస్తోందని, వాటి సంఖ్య పెరుగుతూనే ఉందని అన్నారు. వారణాసిలో సరైన పశుగ్రాస వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా, డెయిరీ రైతుల ప్రయత్నాలను గుర్తించి స్థానిక పాడి పరిశ్రమకు మద్దతు ఇచ్చిందని ఆయన అన్నారు. తూర్పు ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని సుమారు లక్ష మంది రైతుల నుండి పాలను సేకరించినందుకు పాడి రంగాన్ని కూడా ఆయన ప్రశంసించారు, ఇది రైతులకు సహాయపడింది మరియు వారి ఆదాయాన్ని మెరుగుపరిచింది.

20,000

20,000 కు పైగా పాల సహకార సంఘాలు పాల సేకరణ కేంద్రాలను నిర్వహిస్తున్నాయి.

₹10Cr

బనస్కాంత డెయిరీ పాడి రైతులకు ₹100 కోట్లకు పైగా బోనస్‌లను పంపిణీ చేసింది.

బనస్కాంత డెయిరీతో అనుసంధానించబడిన పశువుల కుటుంబాలకు ఇచ్చే ₹100 కోట్ల బోనస్ బహుమతి కాదని, వారి కృషి మరియు అంకితభావానికి ప్రతిఫలమని ప్రధాన మంత్రి మోదీ అన్నారు. ఈ ప్రయత్నాల కారణంగా, తూర్పు ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని చాలా మంది మహిళలు 'లాభపతి దీదీలు'గా మారారు, వారి ఆదాయం గురించి చింత లేకుండా విజయవంతమైన జీవితాలను గడుపుతున్నారు. ఈ పురోగతి వారణాసి మరియు ఉత్తరప్రదేశ్‌లోనే కాకుండా భారతదేశం అంతటా కనిపిస్తుంది. లక్షలాది మంది రైతులు మరియు పశువుల ఉత్పత్తిదారుల కృషికి ధన్యవాదాలు, భారతదేశం ఇప్పుడు ప్రపంచంలోనే అగ్రశ్రేణి పాల ఉత్పత్తిదారుగా ఉంది. గత 10 సంవత్సరాలలో, భారతదేశం యొక్క పాల ఉత్పత్తి 65% పెరిగి, ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద పాల ఉత్పత్తిదారుగా నిలిచిందని ప్రధాన మంత్రి మోదీ అన్నారు.

పాడి పరిశ్రమను త్వరగా మెరుగుపరచడానికి తీసుకున్న అనేక చర్యలను ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ ప్రస్తావించారు. వీటిలో

పశువుల రైతులకు కిసాన్ క్రెడిట్ కార్డ్ ప్రయోజనాలను అందించడం, రుణ పరిమితులను పెంచడం మరియు సబ్సిడీ కార్యక్రమాలను ప్రారంభించడం ఉన్నాయి. జంతువులను ఆరోగ్యంగా ఉంచడానికి పుట్ అండ్ మౌత్ డిసేజ్ (FMD) కు వ్యతిరేకంగా ఉచిత టీకా కార్యక్రమం గురించి కూడా ఆయన మాట్లాడారు. అంతేకాకుండా, పాల సేకరణను నిర్వహించడానికి 20,000 కంటే ఎక్కువ పాడి సహకార సంఘాలు పునఃప్రారంభించబడ్డాయి మరియు లక్షలాది మంది కొత్త సభ్యులు ఈ సహకార సంఘాలలో చేరారు. బనస్కాంత డెయిరీతో అనుసంధానించబడిన పాల సరఫరాదారులకు ₹105 కోట్లకు పైగా బోనస్‌లను ఇచ్చిన తర్వాత, ప్రధానమంత్రి మోదీ నేపనల్ గేకుల్ మిషన్ యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కిచెప్పారు. ఈ మిషన్ స్థానిక పశువుల జాతుల పెంపకం మరియు నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి శాస్త్రాన్ని ఉపయోగించడంపై దృష్టి పెడుతుంది. ఈ ప్రయత్నాలు పశువుల పెంపకందారులు పెరగడానికి కొత్త మార్గాలను, మెరుగైన మార్కెట్లను మరియు విజయం సాధించడానికి మరిన్ని అవకాశాలను కనుగొనడంలో సహాయపడతాయి. ముఖ్యంగా తూర్పు ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని కష్టపడి పనిచేసే పశువుల కుటుంబాలను, కొత్త ఉదాహరణగా నిలిచినందుకు మోదీ ప్రశంసించారు. మహిళలను విశ్వసించినప్పుడు, వారు చరిత్ర సృష్టిస్తారని ఆయన అన్నారు.

♦♦♦

వారణాసిలో అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులను ఆవిష్కరించిన ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ

వారణాసి: వైవిధ్యానికి ప్రతిరూపం

వారణాసికి

₹3,880

కోట్ల విలువైన అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులు
బహుమతిగా ఇవ్వబడ్డాయి

గత
10

సంవత్సరాలలో వారణాసి
ప్రాంతంలో

₹45,000

కోట్లకు పైగా పెట్టుబడి పెట్టారు

సహకార్ ఉదయ జట్టు

కాశీ, ఆధునిక మార్పులను అంగీకరిస్తూనే, దాని గొప్ప వారసత్వాన్ని నిలుపుకుంది మరియు మెరుగైన భవిష్యత్తు వైపు నమ్మకంగా కదులుతోంది. ఒకప్పుడు భగవంతుడు మహాదేవుని సంకల్పంతో మార్గనిర్దేశం చేయబడిన ఈ పురాతన నగరం ఇప్పుడు పూర్వార్థం ఆర్థిక వ్యవస్థలో ఒక ముఖ్యమైన కేంద్రంగా అభివృద్ధి చెందుతోంది. ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని వారణాసిలో ₹3,880 కోట్లకు పైగా విలువైన అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులను ప్రారంభించిన సందర్భంగా స్థానిక MP మరియు భారత ప్రధాన మంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ ఈ ఆలోచనలను పంచుకున్నారు.

కాశీతో తనకున్న బలమైన బావోద్వేగ బంధం గురించి శ్రీ మోదీ మాట్లాడుతూ, “కాశీ నాది, నేను కాశీకి చెందినవాడిని” అని అన్నారు. నగరాన్ని బలోపేతం చేయడం, దాని అందాన్ని కాపాడుకోవడం మరియు దాని కాలాతీత స్ఫూర్తికి ఆధునిక రూపాన్ని ఇవ్వడం అనే ఉమ్మడి

■ “కాశీ నాది, నేను కాశీకి చెందినవాడిని” అని ప్రధానమంత్రి శ్రీ మోదీ అన్నారు

■ అభివృద్ధిని వారసత్వంతో మిళితం చేసే అత్యుత్తమ పురోగతి నమూనాగా కాశీ ఉద్భవించింది

బాధ్యతను ఆయన నొక్కి చెప్పారు. కాశీని కాపాడటం అంటే భారతదేశ ఆత్మను రక్షించడం అని ప్రధానమంత్రి అన్నారు.

గత పదేళ్లలో బనారస్ ఎంతగా మారిపోయిందో, ఆ ప్రాంతంలో అభివృద్ధి ఎంత త్వరగా పెరిగిందో ఆయన మాట్లాడారు. కాశీ మరియు పూర్వార్థంలోని ఇతర ప్రాంతాల కోసం ప్రారంభించిన అనేక కొత్త ప్రాజెక్టుల గురించి ఆయన మాట్లాడారు. ఈ ప్రాజెక్టులు రోడ్లు మరియు రవాణాను మెరుగుపరచడం, ప్రతి ఇంటికి కుళాయి నీటిని అందించడం మరియు విద్య, ఆరోగ్య సురక్షణ మరియు క్రీడా సౌకర్యాలను పెంచడంపై దృష్టి సారించాయి. ఈ ప్రయత్నాలు కాశీలో నివసించే ప్రతి వ్యక్తికీ పెద్దగా సహాయపడతాయని ఆయన అన్నారు.

ప్రతి ప్రాంతానికి, కుటుంబానికి, యువతకు మెరుగైన సౌకర్యాలు కల్పించడానికి ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉందని ప్రధానమంత్రి మోదీ దృఢీకరించారు. ఈ ప్రయత్నాలు పూర్వార్థంలోని అభివృద్ధి చెందిన ప్రాంతంగా మార్పడానికి సహాయపడతాయని తాను విశ్వసించున్నానని ఆయన అన్నారు.

కాశీలో అపూర్వమైన మౌలిక సదుపాయాలు మరియు సౌకర్యాలు అభివృద్ధి

అభివృద్ధి మరియు వారసత్వం మధ్య సమతుల్యతను కొనసాగించడానికి భారతదేశం చేస్తున్న కృషి గురించి ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ మాట్లాడారు.

భారతదేశ ఆరోగ్య రాజధానిగా కాశీ ఎదుగుతోంది

కాశీలో ఆరోగ్య సంరక్షణ సేవలలో ముఖ్యమైన పురోగతిని ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ ప్రముఖంగా ప్రస్తావించారు. మరిన్ని ఆసుపత్రులు నిర్మించబడటమే కాకుండా, రోగులకు గౌరవప్రదమైన మరియు మంచి చికిత్స కూడా లభిస్తోందని ఆయన అన్నారు. ఆయుష్మాన్ భారత్ యోజన పేద ప్రజలకు గొప్ప సహాయంగా ఆయన ప్రశంసించారు. వారణాసిలో వేలాది మంది మరియు ఉత్తరప్రదేశ్ అంతటా లక్షలాది మంది ఈ పథకం ద్వారా ప్రయోజనం పొందారని, ఇది అనేక కుటుంబాలకు కోట్లాది రూపాయలు ఆదా చేసిందని ఆయన పేర్కొన్నారు.

సీనియర్ సీటిజన్స్ కోసం కొత్త ఆయుష్మాన్ వయో వందన యోజన గురించి ప్రస్తావిస్తూ,

ఈ పథకం 70 ఏళ్లు పైబడిన ప్రతి వ్యక్తికీ, వారి వద్ద ఎంత డబ్బు ఉన్నా, ఉచిత చికిత్సను అందిస్తుందని ఆయన అన్నారు. వారణాసిలో ఇప్పటికే సుమారు 50,000 వయో వందన కార్డులు జారీ చేశామని ఆయన పంచుకున్నారు. ఆయుష్మాన్ కార్డులతో, ప్రభుత్వం ఇప్పుడు ప్రజల ఆరోగ్య సంరక్షణ ఖర్చులను భరిస్తుంది. "కాశీ ఇప్పుడు దేశ ఆరోగ్య రాజధానిగా మారుతోంది" అని ప్రధానమంత్రి అన్నారు మరియు మంచి సేవలను ప్రజలకు దగ్గరగా తీసుకురావడం అభివృద్ధి యొక్క నిజమైన అర్థం అని నొక్కి చెప్పారు.

ఇటీవలి సంవత్సరాలలో ఉత్తరప్రదేశ్ ఎంతగా మారిపోయిందో ప్రధాని మోదీ మాట్లాడారు. రాష్ట్రం తన ఆర్థిక వ్యవస్థను మాత్రమే కాకుండా ప్రజల ఆలోచనా విధానాన్ని కూడా మెరుగుపరిచిందని ఆయన అన్నారు. "ఉత్తరప్రదేశ్ ఇకపై అవకాశాల భూమి మాత్రమే కాదు, నిజమైన సామర్థ్యం మరియు విజయాల భూమి" అని ఆయన అన్నారు. "భారతదేశంలో తయారు చేయబడిన" ఉత్పత్తులు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఎలా గుర్తింపు పొందుతున్నాయో కూడా ప్రధాని మాట్లాడారు. వారణాసి మరియు సమీప జిల్లాల నుండి 30 కి పైగా ఉత్పత్తులు బోగోళిక సూచిక (GI) ట్యాగ్ను పొందాయని, ఇది స్థానిక వస్తువులకు గుర్తింపు కార్డులా పనిచేస్తుందని ఆయన పేర్కొన్నారు. ఈ జాబితాలో వారణాసి నుండి వచ్చిన ప్రసిద్ధ వస్తువులు తబలా, షహనాయ్, వాలే పెయింటింగ్స్, తండ్లై, స్టెప్ రెడ్ చిల్లీ, లాల్ పడా మరియు తిరంగ బర్నీ ఉన్నాయి. ఇటీవల, ఈ ప్రత్యేక జాబితాలో జౌన్పూర్ ఇమార్తి, మధుర సరియ కళ, బుందేల్ఖండ్ యొక్క కథియా గోధుమ మరియు పిలిభిత్ యొక్క ఫ్లాట్ వంటి మరిన్ని ఉత్పత్తులు జోడించబడ్డాయి. ప్రయోగరాజ్ యొక్క మూంజీ క్రాఫ్ట్, బరేలీ యొక్క జర్డోజీ ఎంబ్రాయిడరీ, చిత్రకూట్ యొక్క చెక్క చేతిపనులు మరియు లఖింపూర్ ఖేరీ యొక్క తరు జర్డోజీ వంటి ఇతర వస్తువులు కూడా GI ట్యాగ్లను పొందాయి.

జౌన్పూర్కి చెందిన ఇమార్తి, మధురకు చెందిన సరియ కాలా, బుందేల్ఖండ్లోని కథియా గోధుమలు మరియు పిలిభిత్ యొక్క వేణువులకు ట్యాగ్లు మంజూరు చేయబడ్డాయి

ఈ సమతుల్యతకు కాశీ ఉత్తమ ఉదాహరణ అని ఆయన అన్నారు. కాశీని భారతదేశ ఆత్మ అని, దాని వైవిధ్యానికి అందమైన చిహ్నం అని ఆయన పిలిచారు. కాశీలోని ప్రతి పొరుగు ప్రాంతం ఒక ప్రత్యేక సంస్కృతిని ప్రదర్శిస్తుందని, ప్రతి ఏది భారతదేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల

రంగులను ప్రదర్శిస్తుందని ఆయన వివరించారు.

కాశీ-తమిళ సంగమం వంటి ప్రాజెక్టుల పట్ల ప్రధాని మోదీ సంతోషం వ్యక్తం చేశారు. ఈ ప్రయత్నాలు దేశవ్యాప్తంగా ఐక్యతను పెంపొందించడానికి సహాయపడతాయని

ఆయన అన్నారు. కాశీలో కొత్త ఏకా మాలను కూడా ప్రారంభిస్తామని ఆయన ప్రకటించారు. ఈ మాలే భారతదేశ సాంస్కృతిక వైవిధ్యాన్ని ఒకే చోట చూపిస్తుంది మరియు దేశంలోని అనేక జిల్లాల ఉత్పత్తులను విక్రయిస్తుంది.

తన పదవీకాలంలో కాశీలో మెరుగైన రోడ్లు, రైల్వే స్టేషన్లు మరియు విమానాశ్రయ సౌకర్యాలను నిర్మించడంలో ముఖ్యమైన పురోగతి గురించి ప్రధానమంత్రి మాట్లాడారు. సందర్భాలు ఈ మార్పులను చాలా ప్రశంసించారని ఆయన అన్నారు. బాబా విశ్వనాథుడిని పూజించడానికి మరియు గంగా నదిలో పవిత్ర స్నానం చేయడానికి ప్రతిరోజూ లక్షలాది మంది వారణాసికి వస్తారని కూడా ఆయన ప్రస్తావించారు.

గతంలో చిన్న చిన్న పండుగలు కూడా బారి ట్రాఫిక్కు కారణమయ్యాయని, దుమ్ము, నేడీ కారణంగా ప్రజలు అసౌకర్యానికి గురియ్యారని ఆయన గుర్తు చేసుకున్నారు. పుల్గాయా ఫ్లైవర్ వంటి కొత్త ప్రాజెక్టులు ప్రయాణ సమయాన్ని తగ్గించడంలో, జీవితాన్ని సులభతరం చేయడంలో మరియు రోజువారీ జీవితాన్ని మెరుగుపరిచాయని ఆయన అన్నారు. రింగ్ రోడ్లు ఇప్పుడు పూర్తయ్యాయని, ఇది సుదీర్ఘ ట్రాఫిక్ జామలను ఆపివేసిందని మరియు జోన్ పూర్, మాజీపూర్, బల్లియా మరియు మాపు గ్రామీణ ప్రాంతాల ప్రజలు విమానాశ్రయానికి చేరుకోవడం వేగవంతం చేసిందని ఆయన అన్నారు. వారణాసి మరియు సమీప ప్రాంతాలలో రోడ్లు మరియు కనెక్షన్లను మెరుగుపరచడానికి గత 10 సంవత్సరాలలో ₹45,000 కోట్లకు పైగా ఖర్చు చేశామని శ్రీ మోదీ అన్నారు.

విశాలమైన రోడ్లు మరియు మెరుగైన ట్రాఫిక్ లింకుల కారణంగా, ఘాజీపూర్, జోన్ పూర్, మీర్జాపూర్ మరియు అజమీఘర్ వంటి నగరాలకు ప్రయాణం ఇప్పుడు వేగంగా మరియు సౌకర్యవంతంగా ఉంది, ఇది మొత్తం ప్రాంతం అభివృద్ధి చెందడానికి సహాయపడుతుంది.

లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయాన్ని విస్తరించడానికి మరియు ఈ ప్రాంతంలో సంబంధాలను మెరుగుపరచడానికి జరుగుతున్న పనుల గురించి ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ మాట్లాడారు. విమానాశ్రయానికి సమీపంలో ఆరు లేన్ల భూగర్భ నీరంగం నిర్మాణాన్ని ఆయన హైలైట్ చేశారు, ఇది వారణాసి మరియు చుట్టుపక్కల ప్రయాణాన్ని చాలా సులభతరం చేస్తుంది మరియు వేగవంతం చేస్తుంది. బడేహి, ఘాజీపూర్ మరియు జోన్ పూర్లను అనుసంధానించడానికి కొత్త ప్రాజెక్టులను, అలాగే ఇప్పుడు నిర్మిస్తున్న భిఖారిపూర్ మరియు ముంద్రాద్వా వద్ద చాలా కాలంగా ఎదురుచూస్తున్న ఫ్లైవర్లను కూడా ఆయన ప్రస్తావించారు.

వారణాసి నగరాన్ని సారనాథ్ తో అనుసంధానించడానికి కొత్త వంతెనను నిర్మిస్తామని శ్రీ మోదీ ప్రకటించారు. ఈ వంతెన పూర్తయిన తర్వాత, సమీప జిల్లాల నుండి వచ్చే ప్రయాణికులు నగరం గుండా వెళ్ళకుండా నేరుగా సారనాథ్ కు వెళ్లడానికి

వీలు కల్పిస్తుంది, ఇది ట్రాఫిక్ ను తగ్గిస్తుంది మరియు ప్రయాణాన్ని సులభతరం చేస్తుంది. ఈ ప్రాజెక్టులు ప్రజలు నగరంలో బాగా తిరగడానికి సహాయపడతాయని మరియు ఈ ప్రాంతంలో వాణిజ్యం మరియు వ్యాపారానికి మద్దతు ఇస్తాయని ఆయన అన్నారు. కాశీలో సబీ రోప్ వే ప్రాజెక్ట్ విజయవంతమైన పరీక్ష గురించి కూడా ఆయన మాట్లాడారు, ఇది పనిచేయడం ప్రారంభించినప్పుడు, వారణాసి ఈ ఆధునిక పట్టణ ప్రయాణ మార్గాన్ని కలిగి ఉన్న ప్రపంచంలోని అతి కొద్ది నగరాల్లో ఒకటిగా మారుతుందని అన్నారు. వారణాసిలో జరిగే ప్రతి అభివృద్ధి మరియు మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టు పూర్తయినప్పుడు యువతకు ప్రత్యక్షంగా సహాయపడుతుందని ప్రధానమంత్రి మోదీ నొక్కి చెప్పారు. వారణాసిలో కొత్త స్టేడియంలు మరియు ప్రపంచ స్థాయి క్రీడా సౌకర్యాల నిర్మాణం గురించి ఆయన ప్రత్యేకంగా ప్రస్తావించారు. ఈ ప్రాంతం నుండి వందలాది మంది యువ అథ్లెట్లు శిక్షణ పొందుతున్న కొత్త క్రీడా సముదాయాన్ని ప్రారంభించడాన్ని కూడా ఆయన ప్రస్తావించారు. MP క్రీడా పోటీలోని ఆటగాళ్ళు ఈ కొత్త మైదానాల్లో తమ ప్రతిభను ప్రదర్శించగలిగారని ఆయన అన్నారు.

♦♦♦

రాజస్థాన్‌లోని కోట్‌పుట్టిలో జరిగిన సనాతన్ సదస్సులో శ్రీ అమిత్ షా ప్రసంగించారు సామాజిక సామరస్యం మరియు సాంస్కృతిక మేల్కొలుపు సంకల్పాన్ని మోడి ప్రభుత్వం నెరవేరుస్తోంది

ఒక సంవత్సరానికి పైగా
జరుగుతున్న
108

-కుండియ రుద్ర మహామృత్యుంజయ
యాగం ద్వారా, బాబా నస్తీనాథ్
సమాజంలోని అన్ని వర్గాలను
ఏకతాటిపైకి తీసుకురావాలనే గొప్ప
లక్ష్యాన్ని చేపట్టారు.

సహకార్ ఉదయ జట్టు

బాబా బలనాథ్ మహారాజ్ ఒకప్పుడు ప్రారంభించిన సామాజిక సామరస్యం మరియు సాంస్కృతిక అవగాహనను వ్యాప్తి చేయాలనే గొప్ప లక్ష్యం ఇప్పుడు ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోడి నాయకత్వంలో నెరవేరుతోందని కేంద్ర హిందూ మరియు సహకార మంత్రి శ్రీ అమిత్ షా అన్నారు. రాజస్థాన్‌లోని కోట్‌పుట్టి జిల్లాలోని పావోటాలో జరిగిన 108-కుండియ రుద్ర మహామృత్యుంజయ యాగం మరియు సనాతన్ సదస్సు ముగింపు కార్యక్రమంలో ఆయన ఈ విషయం అన్నారు.

బాబా బలనాథ్ మహారాజ్ సమాధి వద్ద నివాళులర్పించిన తర్వాత, శ్రీ అమిత్ షా మాట్లాడుతూ, తపస్సు త్యాగం మరియు ఆధ్యాత్మిక క్రమశిక్షణతో నిండిన బాబా బలనాథ్ జీవితం భవిష్యత్ తరాలకు స్ఫూర్తినిస్తూనే ఉంటుందని అన్నారు. బాబా బలనాథ్ ప్రేరణతో, బాబా నస్తీనాథ్ గత 16 సంవత్సరాలుగా ఆశ్రమంలో క్రమం తప్పకుండా యాగాలు నిర్వహిస్తున్నారని ఆయన పంచుకున్నారు. ఒక సంవత్సరం క్రితం, ఆయన 108-కుండియ మహామృత్యుంజయ యాగాన్ని ప్రారంభించారు, ఇక్కడ సమాజంలోని అన్ని ప్రాంతాల ప్రజలు భక్తితో పాల్గొన్నారు - ముఖ్యంగా రామ నవమి సందర్భంగా - ప్రకృతి రక్షణ, సనాతన్ ధర్మ వృద్ధి మరియు ఆత్మ శుద్ధి కోసం ప్రార్థించారు.

ఆధ్యాత్మిక మేల్కొలుపు, సామాజిక ఐక్యత, పర్యావరణం పట్ల శ్రద్ధను మిళితం చేసే ఇంత ప్రత్యేకమైన కార్యక్రమాన్ని తాను ఇంతకు ముందు చూడలేదని శ్రీ అమిత్ షా అన్నారు. ఆశ్రమాన్ని సందర్శించే చాలా మంది భక్తులు మత్తు పదార్థాలు మరియు చెడు అలవాట్లను వదులుకుంటామని ప్రతిజ్ఞ చేశారని, ఇది వ్యసనం నుండి విముక్తి మరియు సామాజిక సామరస్యానికి ఉదాహరణలుగా మారినదని ఆయన పంచుకున్నారు. ఒక గొప్ప యోగి ప్రారంభించిన శాశ్వత జ్వాల (అఖండ ధుని) ఇప్పుడు బాబా నస్తీనాథ్ భక్తితో సజీవంగా ఉండుతున్నారని కూడా ఆయన పేర్కొన్నారు.

మహాప్రభు ఆదినాథుడి నుండి తొమ్మిది మంది గౌరవనీయ గురువుల వరకు, మరియు అనుసరించిన ప్రతి ఆధ్యాత్మిక నాయకుడి ద్వారా, నాథ్ సంప్రదాయం ఎల్లప్పుడూ సనాతన్ ధర్మాన్ని బలోపేతం చేయడానికి కృషి చేసింది. ఈ సంప్రదాయంలో, పవిత్ర ధుని (శాశ్వత జ్వాల) ఐదు అంశాలను - భూమి, నీరు,

అగ్ని, గాలి మరియు అంతరిక్షం - ఒకచోట చేర్చడం ద్వారా స్వీయ-సాక్షాత్కారాన్ని సాధించడానికి ఒక మార్గంగా పరిగణించబడుతుంది.

భారతదేశం అనేక మంది సాధువులు, ఋషులు మరియు గొప్ప ఆధ్యాత్మిక నాయకులకు నిలయం, మరియు బాబా బలనాథ్ అటువంటి మహాయోగి. ఈ పవిత్ర భూమిపై జన్మించిన ఆయన తన జీవితమంతా ధర్మ మార్గానికి అంకితం చేశారు. భారతదేశం అంతటా మరియు ఇతర దేశాలలో కూడా 84 ధునులు (పవిత్ర అగ్నిగుండాలు) స్థాపించారు. మానవ జీవితంలోని 84 దశకాలకు మించి ఎదగడం ద్వారా, బాబా బలనాథ్ సమాధి (లోతైన, చివరి ద్యాన స్థితి) పొందారు. ఆయన దీనిని సాధించిన ప్రదేశం ఆయన తీవ్రమైన తపస్సు కారణంగా ఆధ్యాత్మికంగా శక్తివంతమైంది.

♦ ♦ ♦

ముంబైలో జరిగిన గుజరాత్ సాహిత్య కార్యక్రమంలో శ్రీ అమిత్ షా ప్రసంగిస్తారు.

గుజరాత్ సాహిత్య పత్రికలు సాంస్కృతిక మరియు మేధో వికాసంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి

సహకార్ ఉదయ్ జట్టు

సమాజానికి సాహిత్యం చాలా ముఖ్యం. సాహిత్యానికి మద్దతు ఇవ్వకుండా సమాజం అభివృద్ధి చెందదు. గుజరాత్ సాహిత్య పత్రికలు దేశ సాంస్కృతిక మరియు మేధో వృద్ధిలో ముఖ్యమైన పాత్ర పోషించాయి. మహారాష్ట్రలోని ముంబైలో జరిగిన గుజరాత్ వారసత్వ చిత్రలేఖ 75వ వ్యవస్థాపక దినోత్సవ వేడుకల సందర్భంగా కేంద్ర హోం మంత్రి మరియు సహకార మంత్రి శ్రీ అమిత్ షా ఈ ఆలోచనలను పంచుకున్నారు.

చిత్రలేఖ ప్రయాణం గుజరాత్ సాహిత్యం, సమాజం, జీవితం మరియు సమస్యలను, అలాగే భారతదేశం ఎదుర్కొంటున్న పెద్ద సవాళ్లను చూపించిందని శ్రీ షా అన్నారు.

- భారతదేశ స్వాతంత్ర్యం తర్వాత, చిత్రలేఖ సామాజిక సమస్యలను మరియు సాహిత్యంలో పురోగతిని ప్రజలకు స్పష్టంగా ఎత్తి చూపింది.

75

గుజరాత్ సాహిత్యం, సమాజం, జీవనశైలి మరియు గుజరాత్ మరియు మొత్తం దేశం ఎదుర్కొంటున్న సవాళ్లను ప్రతిబింబించే 75 సంవత్సరాల ప్రయాణం.

భారతదేశం స్వాతంత్ర్యం పొందిన వెంటనే, 1950లో స్థాపించబడిన చిత్రలేఖ సామాజిక సమస్యలను మరియు సాహిత్య

విజయాలను జాగ్రత్తగా హైలైట్ చేసింది. ఆసక్తికరమైన నవలలను ప్రచురించడం ద్వారా, చిత్రలేఖ సమాజాన్ని ఏకతాటిపైకి తీసుకురావడానికి సహాయపడింది మరియు చాలా మంది యువ గుజరాత్ పాఠకులను వారి సంస్కృతిని అధ్యయనం చేయడానికి మరియు దానితో అనుసంధానించడానికి ప్రేరేపించింది.

చిత్రలేఖ తన పాఠకులతో బలమైన బంధాన్ని కలిగి ఉందని ఆయన నొక్కి చెప్పారు. లాభాపేక్ష లక్ష్యం లేనప్పుడు, సాహిత్యం పట్ల నిజమైన నిబద్ధత, స్వచ్ఛమైన ఉద్దేశాలు మరియు సమాజ

1855లో గుజరాతీ సాహిత్య పరిషత్ బుద్ధి ప్రకాష్ అనే పత్రికను ప్రారంభించింది. బుద్ధి ప్రకాష్ ప్రేరణతో చాలా మంది ఆ కాలపు సామాజిక ఆచారాలను ప్రశ్నించడం ప్రారంభించారు. 1876లో, నానాలల్ సత్య విహార్‌ను స్థాపించారు, ఇది బలమైన సామాజిక అవగాహనను పెంచింది. తరువాత, 1919లో, మహాత్మా గాంధీ నవజీవనను ప్రారంభించారు, దీని ద్వారా ఆయన నిజాయితీగా మరియు స్పష్టమైన ఉద్దేశ్యంతో ప్రజలతో కలిసేమైన సత్యాలను పంచుకున్నారు.

సమస్యలను పరిష్కరించాలనే లోతైన కోరిక ఉన్నప్పుడు మాత్రమే ఈ సంబంధం ఏర్పడుతుంది. సామాజిక సమస్యల గురించి తెలిసిన వారపు ప్రచురణ మన జీవితాలను మరియు సమాజాలను అనేక విధాలుగా బాగా ప్రభావితం చేస్తుందని శ్రీ షా అన్నారు. ఇంగ్లీష్ ఆదిపత్యం చెలాయించిన సమయంలో మరియు గుజరాతీ సాహిత్యాన్ని సజీవంగా ఉంచడం కష్టంగా ఉన్న సమయంలో, చిత్రలేఖను వాజుభాయ్ ప్రారంభించారు మరియు సాహిత్యాన్ని కాపాడుకోవడానికి ఒక ప్రకాశవంతమైన ఉదాహరణగా నిలిచారు.

గుజరాతీలో అనామత్ ఉద్యమాన్ని ప్రస్తావిస్తూ, సమాజం విడిపోయే దశలో ఉన్నప్పుడు, చిత్రలేఖ సమాజాన్ని ఐక్యంగా ఉంచే బాధ్యతను తీసుకుందని శ్రీ షా గుర్తు చేసుకున్నారు. నిజాయితీగల జర్నలిజం మరియు వాస్తవాలకు అంకితభావం ద్వారా 75 సంవత్సరాలుగా దాని విశ్వాసం నిర్మించబడింది. చదవడం నేర్చుకున్నప్పటి నుండి, తాను చిత్రలేఖను క్రమం తప్పకుండా చదివేవాడని శ్రీ షా పంచుకున్నారు. అది హర్మిసన్ మెహతా నవలలు అయినా, తారక్ మెహతా ఉల్తా చమ్మా అయినా, లేదా మొదటి పేజీలోని కార్టూన్లు అయినా, ఈ లక్షణాలు అతనిలో చదివే

26/11

ముంబై ఉగ్రవాద దాడులను

చిత్రలేఖ

ప్రచురించినంత ఖచ్చితంగా,
నిజాయితీగా మరే ఇతర ప్రచురణ
ప్రచురించలేదు.

అలవాటును, సామాజిక సమస్యలను అర్థం చేసుకుని పరిష్కరించాలనే కోరికను పెంపొందించడానికి సహాయపడ్డాయి.

నేడు, సమాజంలోని సమస్యల గురించి బహిరంగంగా మాట్లాడటం - ప్రశ్నలు లేవనెత్తడం కాకుండా నిజమైన పరిష్కారాలను అందించడం - గతంలో కంటే చాలా ముఖ్యమైనదని శ్రీ షా నొక్కి చెప్పారు. తాను మూడుసార్లు ఇళ్లు మారినప్పటికీ, చిత్రలేఖను ఆ ఇళ్లన్నింటికీ వచ్చేలా చేశానని ఆయన వ్యక్తిగత కథనాన్ని పంచుకున్నారు.

చిత్రలేఖ బలమైన ప్రభావాన్ని చూపిన అనేక ప్రత్యేక సంచికలను ప్రచురించింది. నర్మదా యాజ్ఞ (ప్రాజెక్ట్‌పై దాని ప్రత్యేక సంచిక గుజరాతీ ప్రజలను తీవ్రంగా తాకింది. 26/11 ముంబై ఉగ్రవాద దాడులపై ఇంత వివరణాత్మకమైన మరియు సత్యమైన నివేదికను మరే ఇతర ప్రచురణ

ఇవ్వలేదని శ్రీ షా అన్నారు. ఉగ్రవాద ప్రమాదం గురించి అవగాహన పెంచడంలో చిత్రలేఖ ముఖ్యమైన పాత్ర పోషించింది. రామమందిర సమస్యపై మూడు ప్రత్యేక సంచికలను కూడా ప్రచురించింది. తాను చిన్నప్పటి నుంచీ రామమందిర లక్ష్యానికి మద్దతు ఇచ్చానని, దాని కోసం జైలుకు కూడా వెళ్ళానని శ్రీ షా పంచుకున్నారు. కానీ చిత్రలేఖ వివరించినంత స్పష్టంగా మరియు లోతుగా ఈ అంశాన్ని ఎవరూ వివరించలేదని తాను నమ్ముతున్నారు.

నాగిన్ దాస్, తారక్ మెహతా, గుణ్గుంత్ షా వంటి అనేక మంది ప్రముఖ వ్యక్తులు చిత్రలేఖ ఇచ్చిన వేదిక ద్వారా ప్రజాదరణ పొందారని, తరువాత భారత రాష్ట్రపతి వారిని పద్మ అవార్డులతో సత్కరించారని కూడా ఆయన ఎత్తి చూపారు.

♦ ♦ ♦

న్యూఢిల్లీలో జరిగిన ఒక కార్యక్రమంలో ప్రధానమంత్రి ప్రసంగం భారతదేశం గుత్తాధిపత్యానికి కాదు, మానవత్వానికి ప్రాధాన్యత ఇచ్చింది

సహకార్ ఉదయ జట్టు

ప్రపంచం మొత్తం భారతదేశం పైపు కేంద్ర చూపుతోంది మరియు చాలా మంది ప్రజలు దేశం గురించి ఆసక్తిగా ఉన్నారు. ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రజలు భారతదేశాన్ని జాగ్రత్తగా గమనిస్తున్నారు. నేడు భారతదేశం ఏమనుకుంటుందో తెలుసుకోవాలనుకుంటున్నారు. ప్రపంచం ఇప్పుడు భారతదేశం యొక్క ఆలోచనలు, కొత్త సృష్టి మరియు కృషిని గతంలో కంటే ఎక్కువగా గౌరవిస్తుంది. ప్రజలు తమ దేశం గురించి గర్వపడేలా చేసే ఈ భావాలను ఇటీవల న్యూఢిల్లీలో జరిగిన ఒక కార్యక్రమంలో ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోడీ పంచుకున్నారు. “ఇది ప్రారంభం మాత్రమే ఎందుకంటే భారతదేశ సామర్థ్యాలు పెరుగుతున్నాయి మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా కొత్త స్థాయికి చేరుకుంటున్నాయి” అని ఆయన అన్నారు.

గత 10-11 సంవత్సరాలలో భారతదేశంలోని అన్ని ప్రాంతాలలో జరిగిన పెద్ద మార్పుల గురించి శ్రీ మోడీ మాట్లాడారు. దేశంలో ప్రజల ఆలోచనా విధానం ఎంతగా మారిపోయిందనే దానిపై ఆయన దృష్టి సారించారు. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత చాలా సంవత్సరాలుగా, భారతదేశంలోని ప్రజలు విదేశీ ఉత్పత్తులు మంచివని నమ్ముతున్నారని ఆయన అన్నారు. అప్పట్లో, అమ్మకందారులు తమ వస్తువులను దిగుమతి చేసుకున్నామని గర్వంగా చెప్పకునేవారు. ఈ ఆలోచన ఇప్పుడు మారిందని ప్రధానమంత్రి అన్నారు. నేడు, ప్రజలు తరచుగా “ఇది భారతదేశంలో తయారు చేయబడిందా?” అని అడుగుతారు.

భారతదేశం ప్రపంచ వ్యవస్థలో పాలుపంచుకోవడమే కాకుండా భవిష్యత్తును రూపొందించడానికి మరియు రక్షించడానికి కూడా సహాయపడుతుందని ఆయన స్పష్టంగా చెప్పారు. 21వ శతాబ్దం కోసం ముఖ్యమైన ప్రపంచ సంస్థలను ఏర్పాటు చేయడంలో భారతదేశం ముందుందని శ్రీ మోడీ అన్నారు. భారతదేశం ఎల్లప్పుడూ ప్రజల శ్రేయస్సును నియంత్రణకు మించి ఉంచుతుందని మరియు ప్రతి ఒక్కరినీ కలుపుకుని, అందరూ పాల్గొనడానికి అనుమతించే ప్రపంచ వ్యవస్థను నిర్మించడానికి కృషి చేసిందని ఆయన ఎత్తి చూపారు. ఈ ప్రయత్నాల కారణంగా, అనేక దేశాలు కలిసి పనిచేస్తున్నాయి మరియు ఒకదానికొకటి సహాయం చేసుకుంటున్నాయి.

■ 21వ శతాబ్దంలో సమ్మిళిత మరియు భాగస్వామ్య ప్రపంచ క్రమాన్ని స్థాపించడంలో భారతదేశం ప్రముఖ పాత్ర పోషిస్తోంది.

ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రకృతి వైపరీత్యాల సమస్యను పరిష్కరించడంలో సహాయపడటానికి, భారతదేశం బలమైన ప్రపంచ నిబద్ధతతో కోవిలిపన్ ఫర్ డిజాస్టర్ రెసిలెంట్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ (CDRI)ను ప్రారంభించింది. వంటనలు, రోడ్లు, భవనాలు మరియు పవర్ గ్రిడ్ల వంటి విపత్తు నిరోధక మౌలిక సదుపాయాలను నిర్మించడానికి భారతదేశం కృషి చేస్తోంది.

అతి చిన్న దేశాలకు కూడా శాశ్వత శక్తిని అందించడానికి భారతదేశం అంతర్జాతీయ సౌర కూటమి (ISA)ను ప్రారంభించిందని ప్రధానమంత్రి అన్నారు. 100 కి పైగా దేశాలు ఈ ప్రయత్నంలో చేరాయి. ఈ పని వాతావరణాన్ని పరిరక్షించడంలో సహాయపడుతుంది మరియు గ్లోబల్ సౌత్లోని దేశాలకు శక్తిని కూడా నిర్ధారిస్తుంది.

♦ ♦ ♦

నూతన ప్రపంచ క్రమంలో భారతదేశం యొక్క స్థానం బలపడింది

ప్రపంచ సంస్థలను మరింత కలుపుకొని, న్యాయంగా తీర్చిదిద్దడానికి భారతదేశం చేసిన కృషి G20 శిఖరాగ్ర సమావేశంలో ఆఫ్రికన్ యూనియన్‌కు G20లో శాశ్వత స్థానం లభించడానికి దారితీసింది. ప్రపంచ నిర్ణయాత్మక సమూహాలలో గ్లోబల్ సౌత్ యొక్క వాయిస్‌గా భారతదేశం యొక్క పాత్ర గురించి శ్రీ మోడీ మాట్లాడారు. అంతర్జాతీయ యోగా దినోత్సవం, WHO గ్లోబల్ సెంటర్ ఫర్ ట్రిడిషనల్ మెడిసిన్ మరియు ఆర్థిపీషియల్ ఇంటిలిజెన్స్ (AI) కోసం ప్రపంచ ప్రణాళికను రూపొందించడం వంటి రంగాలలో భారతదేశం యొక్క ముఖ్యమైన సహకారాన్ని కూడా ఆయన ఎత్తి చూపారు.

ఈ ప్రయత్నాలు భారతదేశాన్ని నూతన ప్రపంచ క్రమంలో బలోపేతం చేశాయి. ముఖ్యంగా COVID-19 మహమ్మారి సమయంలో ప్రపంచ భద్రతలో భారతదేశం యొక్క ముఖ్యమైన పాత్ర గురించి కూడా ఆయన మాట్లాడారు. భారతదేశం వ్యాక్సిన్‌లను సృష్టించి, దేశవ్యాప్తంగా ప్రజలకు త్వరగా టీకాలు వేయడమే కాకుండా 150 కి పైగా దేశాలకు మందులను పంపింది. ప్రపంచ సంక్షోభ సమయాల్లో, భారతదేశ సేవ మరియు కరుణ విలువలు ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రతిధ్వనిస్తూ, దాని సంస్కృతి మరియు సంప్రదాయాల సారాంశాన్ని ప్రతిబింబించాయి.

కడువాలోని బోర్డర్ అవుట్‌పోస్ట్ వద్ద బిఎస్ఎఫ్ సిబ్బందితో శ్రీ అమిత షా సంభాషించారు పాకిస్తాన్ మరియు బంగ్లాదేశ్ సరిహద్దుల వెంబడి మోహరించబడిన సిబ్బందికి ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అందించబడుతుంది

సహకార ఉదయ జట్టు

జమ్మూ కాశ్మీర్ పర్వత సందర్భంగా, కేంద్ర హోంమంత్రి మరియు సహకార మంత్రి శ్రీ అమిత షా, కడువాలోని 'వినయ' బోర్డర్ అవుట్‌పోస్ట్‌లో సరిహద్దు భద్రతా దళం (BSF) సైనికులతో సమావేశమయ్యారు. సైనికులతో మాట్లాడుతూ, అటువంటి ప్రదేశాలను సందర్శించడం ద్వారా మాత్రమే BSF సిబ్బంది ఎదుర్కొంటున్న ఇబ్బందులను నిజంగా అర్థం చేసుకోగలమని శ్రీ షా అన్నారు. గడ్డకట్ట చలి అయినా, భారీ వర్షం అయినా, లేదా 45 డిగ్రీల సెల్సియస్‌కు చేరుకునే వేడి వాతావరణం అయినా, కఠినమైన వాతావరణం మరియు భూ పరిస్థితులు ఉన్నప్పటికీ BSF సైనికులు అప్రమత్తంగా మరియు సరిహద్దులను రక్షించడానికి అంకితభావంతో ఉన్నారు.

జమ్మూ ప్రాంతంలో అంతర్జాతీయ సరిహద్దును కాపాడటంలో BSF అధికారులు మరియు సైనికుల కృషిని శ్రీ షా ప్రశంసించారు. దేశాన్ని రక్షించడంలో BSF గర్వించదగిన చరిత్ర గురించి ఆయన మాట్లాడారు మరియు దేశం మొత్తం BSFను మొదటి రక్షణ రేఖగా చూస్తుందని అన్నారు. BSF ఎల్లప్పుడూ ఈ విధిని బలమైన అంకితభావంతో నిర్వహించింది. పాకిస్తాన్‌తో జరిగిన ప్రతి యుద్ధంలోనూ, BSF సిబ్బంది భారత సైన్యంతో సమానంగా ముఖ్యమైన పాత్ర పోషించారని కూడా ఆయన అన్నారు. సరిహద్దుల వెంబడి ఉపయోగించడానికి రెండు రకాల ఎలక్ట్రానిక్ నిఘా వ్యవస్థలను అభివృద్ధి చేసినట్లు శ్రీ షా పంచుకున్నారు. ఈ వ్యవస్థలు పూర్తిగా అమల్లోకి వచ్చిన తర్వాత, సిబ్బందికి త్వరగా హెచ్చరికలు అందుతాయి మరియు అదునాతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించి ఏదైనా అనుమానాస్పద శక్తుల కార్యకలాపాలపై వేగంగా చర్యలు తీసుకుంటాయి. చొరబాట్లను కనుగొనడానికి మరియు సాంకేతికత సహాయంతో భూగర్భ సొరంగాలను గుర్తించి నాశనం చేయడానికి అనేక పరీక్షలు జరిగాయని ఆయన అన్నారు.

■ భద్రతా దళాలు మరియు వారి కుటుంబాల సంక్షేమానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం పూర్తిగా కట్టుబడి ఉంది

రాబోయే కొన్ని సంవత్సరాలలో, భారతదేశం-పాకిస్తాన్ మరియు భారతదేశం-బంగ్లాదేశ్ సరిహద్దుల వెంబడి మోహరించబడిన అన్ని భద్రతా దళాలకు అత్యాధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అందించబడుతుందని ఆయన అన్నారు. మన సైనికుల ధైర్యం, త్యాగం మరియు దృఢ సంకల్పం సరిహద్దుల వెంబడి ముప్పుల నుండి భారతదేశాన్ని సురక్షితంగా ఉంచుతాయి. అందుకే BSF ను భారత ప్రజలు ఎంతో గౌరవిస్తారు.

సరిహద్దుల్లో 26 కి పైగా టెక్నాలజీ ఆధారిత ప్రాజెక్టులను పరిశీలుస్తూ, మన శ్రీ షా అన్నారు. వీటిలో యాంటి-డ్రోన్ వ్యవస్థలు, సొరంగాలను గుర్తించే సాంకేతికత మరియు అదునాతన ఎలక్ట్రానిక్ నిఘా పరికరాలు ఉన్నాయి.

సైనికుల ధైర్యసాహసాలను గౌరవిస్తూ, 2019లో కడువాలో అంతర్జాతీయ సరిహద్దుల్లో సేవలందిస్తూ ప్రాణాలను అర్పించిన BSF అమరవీరుడు అసిస్టెంట్ కమాండెంట్ వినయ్ ప్రసాద్‌కు శ్రీ షా పుష్పాంజలి పుటించారు. ఎనిమిది మహిళా బ్యారకలు, హై మాస్ట్ లైట్లు, G1 టవర్ మరియు కాంప్యూటింగ్ బోర్డర్ అవుట్‌పోస్ట్ (BOP)తో సహా సరిహద్దు వద్ద అనేక కొత్త సౌకర్యాలను కూడా ఆయన ప్రారంభించారు. ఈ ప్రాజెక్టులను

₹47.22 కోట్ల వ్యయంతో నిర్మించారు. ఈ చర్య BSF సిబ్బంది విధి నిర్వహణలో భద్రతా వ్యవస్థను బాగా మెరుగుపరిచింది మరియు కఠినమైన సరిహద్దు ప్రాంతాలలో వారి జీవన పరిస్థితులను మెరుగుపరిచింది.

భద్రతా దళాలు మరియు వారి కుటుంబాల సంక్షేమానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం పూర్తిగా కట్టుబడి ఉందని శ్రీ షా పునరావృతం చేశారు. భారత ప్రభుత్వం సాయుధ దళాల సిబ్బంది కోసం అనేక సంక్షేమ పథకాలను ప్రారంభించింది. వీటిలో ఆయుష్మాన్ CAPF ఆరోగ్య పథకం, ఎక్స్-గ్రేషియా పరిహార పథకం, ప్రమాదవశాత్తు మరణ బీమాతో CAPF జీతం ప్యాకేజీ పథకం, ఏకీకృత పెన్షన్ పథకం, ప్రధానమంత్రి స్కాలర్‌షిప్ పథకం మరియు E-ఆవాస్ (ఆన్‌లైన్ హౌసింగ్ కేటాయింపు) ఉన్నాయి. దేశ సరిహద్దుల్లో సేవలందిస్తున్న వారి శ్రేయస్సు, భద్రత మరియు స్థితికతను మెరుగుపరచడానికి ప్రభుత్వం నిరంతరం అంకితభావంతో ఉందని ఈ ప్రయత్నాలు చూపిస్తున్నాయి.

♦ ♦ ♦

మధ్యప్రదేశ్‌లోని ఆనంద్‌పూర్ థామ్‌లో ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ ప్రసంగించారు

**‘అభివృద్ధితో వారసత్వం’ అనే
మంత్రంతో వేగంగా అభివృద్ధి
చెందుతున్న నవ భారతదేశం**

- ‘రామ్ వన్ గమన్ పథ్’లో
మధ్యప్రదేశ్‌కు పెద్ద వాటా ఉంది
- చందేరి చీరకు GI ట్యాగ్
లభించింది
- ప్రాస్‌పూర్‌లో క్రాఫ్ట్ హ్యాండ్‌లూమ్
టూరిజం గ్రామం ఏర్పాటు

సహకార ఉదయ జట్టు

భారతదేశ సాంస్కృతిక మరియు ఆధ్యాత్మిక వారసత్వాన్ని రక్షించడానికి మరియు ప్రోత్సహించడానికి తన నిబద్ధతతో భాగంగా, ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ మధ్యప్రదేశ్‌లోని అశోక్‌నగర్ జిల్లాలోని ఆనంద్‌పూర్ థామ్‌ను సందర్శించారు. 2047 నాటికి అభివృద్ధి చెందిన దేశంగా మారాలనే దేశం లక్ష్యాన్ని ఆయన పునరావృతం చేశారు మరియు ఈ కలను సాధించగలమని తాను విశ్వసిస్తున్నానని అన్నారు. భారతదేశ ప్రాచీన సంస్కృతిని కాపాడుకోవడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను కూడా ఆయన నొక్కి చెప్పారు. అభివృద్ధి చెందడానికి ప్రయత్నిస్తున్నప్పుడు అనేక దేశాలు తమ సంప్రదాయాలను కోల్పోయాయని ఆయన ఎత్తి చూపారు. “భారతదేశ సంస్కృతి దాని గుర్తింపులో భాగం మాత్రమే కాదు - ఇది దేశ సామర్థ్యాలకు బలాన్ని కూడా ఇస్తుంది” అని శ్రీ మోదీ అన్నారు.

“సబ్ కా సాథ్, సబ్ కా వికాస్” అనే మార్గదర్శక సూత్రం కింద పేదలు మరియు అణగారిన వర్గాలకు సహాయం చేయడానికి ప్రభుత్వం నిబద్ధతను పునరుద్ఘాటిస్తూ, ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ “సేవా స్ఫూర్తి ప్రభుత్వ విధానం

మరియు నిబద్ధత రెండూ” అని అన్నారు. సేవా స్ఫూర్తి ప్రజలను సమాజం, దేశం మరియు మానవత్వం యొక్క పెద్ద లక్ష్యాలకు అనుసంధానిస్తుందని ఆయన వివరించారు. ఇతరులకు సేవ చేయడానికి తమను తాము అంకితం చేసుకునే వారిని ఆయన ప్రశంసించారు మరియు నిస్వార్థ సేవ ద్వారా సవాళ్లను ఎదుర్కోవడం సహజ లక్షణంగా మారుతుందని అన్నారు. శ్రీ మోదీ సేవను ఆధ్యాత్మిక మార్గంగా అభివర్ణించారు మరియు దానిని పవిత్ర గంగానదితో పోలుస్తూ ఇక్కడ ప్రతి ఒక్కరూ స్నానం చేయాలని ఆయన అన్నారు. ఆనంద్‌పూర్ థామ్ ట్రస్ట్ చేసిన విలువైన పనిని ఆయన ప్రశంసించారు మరియు వారి సేవా కార్యకలాపాలు అభివృద్ధి చెందిన భారతదేశం యొక్క

కలకి కొత్త బలాన్ని తెస్తాయని తాను నమ్ముతున్నానని అన్నారు.

అశోక్‌నగర్, ఆనంద్‌పూర్ థామ్ వంటి ప్రదేశాలు దేశానికి ముఖ్యమైన కృషి చేశాయని ప్రధానమంత్రి అన్నారు. కళ, సంస్కృతి, ప్రకృతి సౌందర్యంలో వాటి గొప్ప సంప్రదాయాల గురించి ఆయన మాట్లాడారు, ఈ ప్రాంతాలు అభివృద్ధి మరియు సంరక్షణ రెండింటికీ గొప్ప సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉన్నాయని అన్నారు. మధ్యప్రదేశ్ మరియు అశోక్‌నగర్‌లో పురీగతికి తోడ్పడటానికి తీసుకుంటున్న చర్యల గురించి కూడా ఆయన మాట్లాడారు. చందేరి చీరలకు బొగోళిక సూచిక (GI) ట్యాగ్ ఇవ్వడం ద్వారా చందేరి చేనేతను ప్రోత్సహించడం

ఆనంద్‌పూర్ థామ్‌లో

500

కంటే ఎక్కువ ఆవులతో

315

హక్వార్లలో విస్తరించి ఉన్న

ఆధునిక గోశాల

మరియు ఈ ప్రాంతం యొక్క ఆర్థిక వృద్ధిని పెంచడంలో సహాయపడటానికి ప్రాన్ పూర్లో చేసేత పర్యాటక గ్రామాన్ని

ఏర్పాటు చేయడం వీటిలో ఉన్నాయి.

♦ ♦ ♦

ప్రభుత్వ సంక్షేమ కార్యక్రమాలలో సేవా స్ఫూర్తి ప్రధానం

ప్రతి ప్రభుత్వ కార్యక్రమంలో సేవా స్ఫూర్తి కేంద్రంగా ఉందని శ్రీ మోదీ అన్నారు. ప్రధాన మంత్రి గరీబ్ కళ్యాణ్ అన్న యోజన కింద, ప్రతి పేద వ్యక్తికి తగినంత ఆహారం ఉందని ఆయన హైలైట్ చేశారు. ఆయుష్మాన్ భారత్ యోజన పేదలు మరియు వృద్ధులు ఆందోళన లేకుండా ఆరోగ్య సంరక్షణ పొందడానికి సహాయపడుతుంది. ప్రధాన మంత్రి ఆవాస్ యోజన అవసరంలో ఉన్నవారికి సురక్షితమైన గృహాలను అందిస్తుంది. జల్ జీవన్ మిషన్ గ్రామాల్లో నీటి సమస్యలను పరిష్కరిస్తుంది. అలాగే, పేద పిల్లలు కూడా తమ కలలను సాధించడంలో సహాయపడటానికి అనేక కొత్త AIIMS, IITలు మరియు IIMలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.

“ఏకే పేడ్ మా కే నామ్” ప్రచారం ద్వారా పర్యావరణాన్ని పరిరక్షిస్తామనే ప్రభుత్వ హామీని శ్రీ మోదీ పునరావృతం చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో భాగంగా భారతదేశం అంతటా లక్షలాది చెట్లను నాటినట్లు ఆయన అన్నారు. రామ్ వన్ గమన్ పథ్ అభివృద్ధి గురించి మాట్లాడుతూ, ఈ మార్గంలో ఎక్కువ భాగం మధ్యప్రదేశ్ గుండా వెళుతుందని, ఇది రాష్ట్ర ప్రత్యేక గుర్తింపును బలోపేతం చేయడానికి మరియు దాని ప్రత్యేక వారసత్వాన్ని చూపించడానికి సహాయపడుతుందని శ్రీ మోదీ పేర్కొన్నారు.

ఆనందపూర్ పవిత్ర భూమిలో పరోపకార సంప్రదాయం

ప్రధానమంత్రి శ్రీ మోదీ గురు జీ మహారాజ్ ఆలయాన్ని సందర్శించి, ఆనందపూర్ ధామ్ ఆలయంలో దర్శనం మరియు పూజలు చేసి, సంతోషాన్ని వ్యక్తం చేశారు. ఈ పవిత్ర స్థలంలో దయ మరియు నిస్వార్థ సేవ ఒక సంప్రదాయంగా మారిందని, దీనికి సాధువుల తపస్సు మద్దతు ఇస్తుందని ఆయన అన్నారు. ఇక్కడ, సేవ చేయాలనే నిబద్ధత మొత్తం మానవాళి శ్రేయస్సుకు దారితీస్తుంది. ఆయన ప్రథమ పద్మాహ్ శ్రీ శ్రీ 108 శ్రీ స్వామి అద్వైత్ ఆనంద జీ మహారాజ్ మరియు ఇతర పద్మాహ్ సాధువులకు కూడా తన నివాళులర్పించారు.

“కష్ట సమయాల్లో ప్రజలకు ఎల్లప్పుడూ మార్గనిర్దేశం చేసిన జ్ఞానవంతులైన ఋషులు, తత్వవేత్తలు మరియు సాధువుల భూమి భారతదేశం” అని ప్రధాన మంత్రి అన్నారు. ఆది శంకరాచార్య వంటి ఆధ్యాత్మిక నాయకులు అద్వైత తత్వశాస్త్రం యొక్క లోతైన బోధనలను వివరించిన సమయాన్ని ఆయన గుర్తు చేసుకున్నారు. వలస పాలనలో, ప్రజలు ఈ జ్ఞానంతో సంబంధాన్ని కోల్పోవడం ప్రారంభించారని శ్రీ మోదీ అన్నారు. కానీ పూజ్య అద్వైత ఆనంద జీ మహారాజ్ అద్వైత బోధనలను అందరికీ సులభంగా అర్థమయ్యేలా చేయడం ద్వారా ఈ సంప్రదాయాన్ని సజీవంగా ఉంచారు.

భౌతిక పురోగతి ఉన్నప్పటికీ సంపూర్ణ, యుద్ధం మరియు మానవ విలువలను కోల్పోవడం వంటి ప్రపంచ సమస్యల గురించి శ్రీ మోదీ మాట్లాడారు. “ఈ సమస్యలకు సమాధానం అద్వైత తత్వశాస్త్రంలో ఉంది” అని ఆయన అన్నారు. అద్వైతాన్ని సరళంగా వివరించే పరమహంస దయాళ్ మహారాజ్ నుండి వచ్చిన ఒక కోర్సు ఆయన పంచుకున్నారు. “నువ్వు ఏమిటో, నేను కూడా ఒకటి.” “నాది మరియు నీది” అనే విభజనను తొలగించాలనే ఆలోచనను అందరూ అంగీకరించినట్లు తెలిస్తే, అన్ని విభేదాలను పరిష్కరించవచ్చు.

ఆనందపూర్ ధామ్లో బోధించే ఐదు ధ్యాన సూత్రాల గురించి శ్రీ మోదీ మాట్లాడారు మరియు నిస్వార్థ సేవను వాటిలో ఒకటిగా హైలైట్ చేశారు. ఏమీ ఆశించకుండా పేదలకు సేవ చేయడం మరియు ఇతరులకు సహాయం చేయడంలో దేవుడిని చూడటం భారతీయ సంస్కృతికి పునాది అని ఆయన అన్నారు. ఆనందపూర్ ట్రస్ట్ ఈ అంకితభావ సేవ సంస్కృతిని హృదయపూర్వకంగా ప్రోత్సహిస్తోందని ఆయన సంతోషంగా ఉన్నారు.

బ్రహ్మ కుమారి సంస్థ భారతీయ సంస్కృతి మరియు శాంతిని ప్రపంచవ్యాప్తంగా వ్యాపింపజేస్తుంది

సహకార ఉదయ జట్టు

ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ నాయకత్వంలో, భారతదేశం 2047 నాటికి, అంటే 100వ స్వాతంత్ర్య సువర్ణోత్సవం నాటికి ప్రతి రంగంలోనూ ప్రపంచ నాయకుడిగా ఎదగడానికి కృషి చేస్తోంది. భారతీయ సంప్రదాయాలకు ప్రపంచ సోదరభావాన్ని ప్రోత్సహించే శక్తి ఉంది. ప్రతి ఆత్మను పరమాత్మతో అనుసంధానిస్తుంది మరియు ప్రతి ఒక్కరినీ మంచితనం వైపు నడిపిస్తుంది. బ్రహ్మ కుమారి వంటి సంస్థలు ఈ విలువలను వ్యాప్తి చేయడానికి సహాయం చేస్తున్నాయి. రాజస్థాన్‌లో భద్రతా సిబ్బంది కోసం “అంతర్గత మేల్కొలుపు ద్వారా స్వీయ-సాధికారత” అనే జాతీయ సంభాషణను ప్రారంభిస్తూ కేంద్ర హోం మరియు సహకార మంత్రి శ్రీ అమిత్ షా

- దాని త్యాగం, తపస్సు మరియు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం ద్వారా, బ్రహ్మ కుమారి సంస్థ ప్రపంచవ్యాప్తంగా సరళత, స్వీయ-క్రమశిక్షణ మరియు సహకారం యొక్క ప్రత్యేక వాతావరణాన్ని సృష్టించింది.

ఈ ఆలోచనలను పంచుకున్నారు.

మన భద్రతా దళాల త్యాగం, అంకితభావం మరియు బలం వల్లే నేడు దేశం భద్రతను కలిగి ఉందని శ్రీ షా నొక్కి చెప్పారు. ఈ దళాలు దేశ సరిహద్దులను రక్షిస్తాయి మరియు క్షిప్ర పరిస్థితుల్లో కూడా శాంతిభద్రతలను కాపాడతాయి. అంతర్గత భద్రతను కాపాడటం ద్వారా బలహీన ప్రజల ప్రాణాలను రక్షించడంలో సైన్యం, కేంద్ర సాయుధ పోలీసు దళాలు మరియు రాష్ట్ర పోలీసు దళాలు అన్ని కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.

భద్రతా సిబ్బంది తమ ఉద్యోగాల ఒత్తిడిని నిర్వహించడంలో బ్రహ్మ కుమారి చేసే ముఖ్యమైన పనిని ఆయన హైలైట్ చేశారు. గత 25 సంవత్సరాలుగా, బ్రహ్మ కుమారి భద్రతా దళాలతో కలిసి ఒత్తిడిని తగ్గించడానికి మరియు వారి మానసిక ప్రశాంతత మరియు శారీరక ఆరోగ్యానికి మద్దతు ఇస్తున్నారని ఆయన అన్నారు.

“ప్రపంచ ఐక్యత మరియు విశ్వాసం కోసం ద్వారా” అనే బ్రహ్మ కుమారి కార్యక్రమాన్ని కూడా ఆయన ప్రారంభించారు. శ్రీ షా మాట్లాడుతూ, వారి తపస్సు, ఆధ్యాత్మిక బలం మరియు

నిస్వార్థత ద్వారా, ప్రపంచవ్యాప్తంగా సరళత, సంయమనం మరియు పరస్పర మధ్య యొక్క వాతావరణాన్ని ఏర్పరచడంలో సంస్థ సహాయపడిందని పేర్కొన్నారు. యోగా మరియు ద్వారా, బ్రహ్మ కుమారులు ప్రపంచవ్యాప్తంగా శాంతి మరియు ఆధ్యాత్మిక క్రమశిక్షణ యొక్క దీపాన్ని వెలిగిస్తున్నారు. వ్యక్తులలో అంతర్గత సద్గుణాన్ని మేల్కొల్పడానికి వారు చేస్తున్న ప్రయత్నాలు లోతైన శాంతి వాతావరణాన్ని సృష్టిస్తున్నాయి.

బ్రహ్మ కుమారి ముఖ్యమైన ఆధ్యాత్మిక అభ్యాసాలను అర్థం చేసుకోవడానికి మరియు అనుసరించడానికి సులభతరం చేశారని శ్రీ షా వివరించారు. వీటిలో బ్రహ్మచర్యం, శాఖాహారం, వ్యసనం నుండి విముక్తి, సరళంగా జీవించడం, ధ్యానం, ఆత్మను తెలుసుకోవడం, ఆత్మ మరియు పరమాత్మ మధ్య సంబంధం మరియు అంతర్గత స్వచ్ఛత, శాంతి మరియు అమరత్వాన్ని గ్రహించడం ఉన్నాయి. భారతీయ సంస్కృతికి రాయబారులుగా, బ్రహ్మ కుమారి వారి బలమైన మహిళా నేతృత్వంలోని ఉద్యమం ద్వారా ప్రపంచవ్యాప్తంగా శాంతి మరియు సంభాషణ సందేశాన్ని వ్యాప్తి చేస్తున్నారు.

♦♦♦

గత
25

సంవత్సరాలుగా
భద్రతా సేబ్బందిలో
ఒత్తిడిని తగ్గించడంలో
బ్రహ్మకుమారి
చేస్తున్న ప్రయత్నాలు
ప్రశంసనీయం

జూన్ 21న అంతర్జాతీయ యోగా దినోత్సవం ద్వారా వైదిక సంప్రదాయం ప్రపంచాన్ని చేరుకుంది

యోగా మరియు ఆధ్యాత్మికత ద్వారా భారతదేశం ఎల్లప్పుడూ మనస్సు, శరీరం, తెలివి మరియు ఆత్మను ఏకం చేయడానికి కృషి చేసిందని శ్రీ షా అన్నారు. ఇది ప్రజలు జ్ఞానంతో ఎదగడానికి మరియు ఆలోచన మరియు జ్ఞానం ద్వారా సమస్యలను పరిష్కరించడానికి సహాయపడుతుంది. భారతదేశం ఈ పురాతన సంప్రదాయాన్ని ప్రపంచంతో పంచుకుంటూనే ఉంది. "పసుడైన కుటుంబం" (ప్రపంచం ఒక కుటుంబం) ను మొదటగా బోధించినది భారతదేశమేనని, ప్రపంచమంతా ఒక పెద్ద కుటుంబం అని ఉపనిషత్తులు చూపించాయని ఆయన ఎత్తి చూపారు. ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ జూన్ 21న అంతర్జాతీయ యోగా దినోత్సవాన్ని ప్రారంభించి, భారతదేశ వేద వారసత్వాన్ని ప్రపంచంతో పంచుకోవడం ద్వారా ఈ సంప్రదాయాన్ని ప్రపంచవ్యాప్తంగా మార్చడానికి సహాయపడ్డారు.

ఫలితంగా, ప్రపంచవ్యాప్తంగా లక్షలాది మంది ప్రజలు ఇప్పుడు తమ దైనందిన జీవితంలో యోగా, ధ్యానం మరియు ఆధ్యాత్మికతను అనుసరిస్తున్నారు. భవిష్యత్తులో ఈ మార్గం ప్రపంచ శాంతికి మార్గంగా ఎదుగుతుందని శ్రీ షా అన్నారు.

జాతీయ ప్రగతి

హిసార్‌లో ప్రసంగిస్తున్న ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ

పౌరులకు విమాన ప్రయాణాన్ని అందుబాటులోకి తీసుకురావడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది

సహకార్ ఉదయ జట్టు

ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ నాయకత్వంలో, భారత ప్రభుత్వం అన్ని పౌరులకు విమాన ప్రయాణాన్ని సురక్షితంగా మరియు సరసమైనదిగా చేయడానికి అంకితభావంతో ఉంది. ఈ లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి, ప్రధానమంత్రి శ్రీ మోదీ హర్యానాలోని హిసార్‌లోని మహారాజా అగ్రసేన్ విమానాశ్రయంలో కొత్త టెర్మినల్ భవనానికి శంకుస్థాపన చేశారు. ఈ ప్రాజెక్టుకు ₹410 కోట్ల కంటే ఎక్కువ ఖర్చు అవుతుంది. హర్యానా ప్రజల బలం, క్రీడా స్ఫూర్తి మరియు నేదరభావం రాష్ట్ర గుర్తింపులో కీలక భాగాలుగా శ్రీ మోదీ ప్రశంసించారు. చెప్పలు ధరించే వారు

- హిసార్‌లోని మహారాజా అగ్రసేన్ విమానాశ్రయం కొత్త టెర్మినల్ భవనానికి ప్రధానమంత్రి శంకుస్థాపన చేశారు, దీనిని ₹410 కోట్ల వ్యయంతో నిర్మించనున్నారు
- 2014 వరకు దేశంలో 74 విమానాశ్రయాలు ఉండేవి, ఇప్పుడు అవి 150 కి పైగా పెరిగాయి
- ఉడాన్ పథకం కింద భారతదేశం అంతటా సుమారు 90 విమానాశ్రయాలు అనుసంధానించబడి ఉన్నాయి

కూడా విమానంలో ప్రయాణించే అవకాశం లభిస్తుందని ఆయన తన వాగ్దానాన్ని పునరావృతం చేశారు మరియు భారతదేశం అంతటా ఈ కల నిజమవుతోందని అన్నారు. గురు జంబేశ్వర్, మహారాజా అగ్రసెన్ మరియు పవిత్ర అగ్రహ దామిలకు ఆయన గౌరవం అర్పించారు. ప్రపంచ వేదికపై కీడ్లు మరియు వ్యవసాయానికి హర్యానా చేసిన ముఖ్యమైన సహకారాన్ని ప్రశంసిస్తూనే, అభివృద్ధి చెందిన హర్యానా మరియు అభివృద్ధి చెందిన భారతదేశాన్ని నిర్మించడానికి శ్రీ మోదీ తన నిబద్ధతను పునరుద్ధరించారు.

గత 10 సంవత్సరాలలో లక్షలాది మంది భారతీయులు మొదటిసారి విమాన ప్రయాణం చేశారని శ్రీ మోదీ అన్నారు. గతంలో మంచి రైల్వే స్టేషన్లు లేని కొన్ని ప్రాంతాల్లో కొత్త విమానాశ్రయాలు నిర్మించబడ్డాయి. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన 70 సంవత్సరాల తర్వాత, భారతదేశంలో కేవలం 74 విమానాశ్రయాలు మాత్రమే ఉన్నాయి, కానీ ఇప్పుడు 150 కి పైగా

600

కి పైగా మార్గాల్లో పౌరులకు సరసమైన విమాన ప్రయాణం అందుబాటులోకి వచ్చింది

ఉన్నాయి. ఉడాన్ పథకం కింద, దాదాపు 90 కొత్త విమానాశ్రయాలు జోడించబడ్డాయి. దీని కారణంగా, ఇప్పుడు 600 కి పైగా మార్గాల్లో ప్రజలకు సరసమైన విమాన ప్రయాణం అందుబాటులో ఉంది మరియు ప్రతి సంవత్సరం విమాన ప్రయాణికుల సంఖ్య కొత్త రికార్డులను చేరుకుంటోంది. అనేక విమానయాన సంస్థలు 2,000 కొత్త విమానాలను ఆర్డర్ చేశాయి, ఇది పైలట్లు, విమాన సహాయకులు మరియు ఇతర సిబ్బందికి వేలాది ఉద్యోగాలను సృష్టిస్తుంది. విమాన నిర్వహణలో కూడా అనేక కొత్త ఉద్యోగాలు ఉంటాయి. "హిసార్ విమానాశ్రయం హర్యానా యువత ఆశలను పెంచుతుంది మరియు వారికి కొత్త అవకాశాలు మరియు కలలను ఇస్తుంది" అని శ్రీ మోదీ అన్నారు.

♦ ♦ ♦

పేదల సంక్షేమం & సామాజిక న్యాయంపై దృష్టి

అభివృద్ధి చెందిన భారతదేశాన్ని నిర్మించడానికి బాహాసాహిబ్ అంబేద్కర్ ఆదర్శాలకు తమ నిబద్ధతను పునరుద్ధరించాలని ప్రధానమంత్రి శ్రీ మోదీ పౌరులను కోరారు. "మా ప్రభుత్వం పేదలను జాగ్రత్తగా చూసుకుంటూ మరియు సామాజిక న్యాయాన్ని నిర్ధారిస్తూ కనెక్టివిటీని మెరుగుపరచడానికి కృషి చేస్తోంది" అని ఆయన నొక్కి చెప్పారు. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన 70 సంవత్సరాల తర్వాత కూడా, గ్రామీణ ఇళ్లలో 16% మాత్రమే పైపుల ద్వారా నీరు సరఫరా చేయబడిందని, ఇది పెడ్యూల్డ్ కులాలు, పెడ్యూల్డ్ తెగలు మరియు వెనుకబడిన తరగతులను ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేస్తుందని ఆయన ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. ఇటీవలి సంవత్సరాలలో, తన ప్రభుత్వం 12 కోట్లకు పైగా గ్రామీణ కుటుంబాలకు పైపుల ద్వారా నీటి కనెక్షన్లు ఇచ్చిందని, దీని ద్వారా కవరేజీని 80%కి పెంచిందని ఆయన అన్నారు. నిరుపేదలు గౌరవంగా జీవించడానికి సహాయం చేయడానికి, ప్రభుత్వం 11 కోట్లకు పైగా మెరుగుదలను నిర్మించిందని ఆయన అన్నారు. తన ప్రభుత్వంలో తెరిచిన జన్ ధన్ ఖాతాలలో ఎక్కువ భాగం SC, ST మరియు OBC వర్గాలకు చెందినవి.

సహకార శాఖ సహాయ మంత్రి శ్రీ క్రిష్ణ పాల్ గుర్జార్ సమీక్ష సమావేశం నిర్వహించారు సహకార సంఘాలను ఆన్‌లైన్‌లో ఆడిట్ చేయాలి

సహకార ఉదయ జట్టు

సహకార సంఘాలను మరింత పారదర్శకంగా, సమర్థవంతంగా మరియు సాంకేతికంగా బలంగా మార్చడానికి వాటి డిజిటలైజేషన్‌పై ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపబడుతోంది. ఈ చొరవ సహకార సంస్థలు డిజిటల్‌గా అభివృద్ధి చెందడానికి సహాయపడుతుంది మరియు వాటి ఆడిట్‌లను త్వరలో ఆన్‌లైన్‌లో చేయగలిగేలా కూడా పని జరుగుతోంది. హర్యానాలో సహకార సంఘాల డిజిటలైజేషన్ మరియు వృద్ధి పురోగతిని తనిఖీ చేయడానికి కేంద్ర సహకార సహాయ మంత్రి శ్రీ క్రిష్ణ పాల్ గుర్జార్ ఇటీవల చండీగడ్‌లో జరిగిన సమీక్షా సమావేశానికి నాయకత్వం వహించారు. ఈ సమావేశంలో ఈ అంశాలు చర్చించబడ్డాయి. సహకార సంఘాలు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను పరిష్కరించడంలో సహాయపడే 'మేరీ సమితి మేరా పాటల్' అనే పోర్టల్‌ను కూడా ఆయన ప్రారంభించారు.

సమీక్షా సమావేశంలో, రాష్ట్రంలోని ప్రాథమిక వ్యవసాయ రుణ సంఘాల (PACS) సమస్యలను స్పష్టంగా గుర్తించాలని, వాటి ఆదాయాన్ని మెరుగుపరుస్తూ వాటిని మోడల్ సంస్థలుగా మార్చడానికి బలమైన ప్రణాళికలు రూపొందించాలని శ్రీ గుర్జార్ నొక్కి చెప్పారు. రాష్ట్ర సహకార బ్యాంకులను ఆధునికీకరించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను

■ సహకార సంఘాల సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి 'మేరీ సమితి మేరా పాటల్' పోర్టల్ ప్రారంభించబడింది

కూడా ఆయన హైలైట్ చేశారు. మెరుగైన సాంకేతికతతో వాటిని అప్‌గ్రేడ్ చేయాలని మరియు రైతులు 85% వరకు రుణ హామీ ప్రయోజనాలను పొందేలా చూడాలని అధికారులను కోరారు. హర్యానా సహకార మంత్రి శ్రీ అరవింద్ శర్మ కూడా ఈ సమావేశానికి హాజరయ్యారు మరియు 2,500 కొత్త PACSలను ఏర్పాటు చేయాలనే రాష్ట్ర ప్రభుత్వ లక్ష్యాన్ని సాధించడంపై దృష్టి పెట్టాలని అధికారులను ఆదేశించారు.

చండీగడ్‌లోని రీజినల్ కోఆపరేటివ్ మేనేజ్‌మెంట్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ (RCMI) లో "అభివృద్ధి చెందిన భారతదేశాన్ని నిర్మించడం: సహకార సంస్థల ద్వారా గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థలను మార్చడం, రైతు సాధికారత మరియు అభివృద్ధి" అనే అంశంపై రెండు రోజుల జాతీయ సమావేశంలో శ్రీ గుర్జార్ 'మేరీ సమితి మేరా పాటల్' పోర్టల్‌ను ప్రారంభించారు. ఈ సదస్సును ప్రారంభిస్తూ, ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ నాయకత్వంలో గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థలను బలోపేతం చేయడానికి మరియు పునరుద్ధరించడానికి నిరంతర ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయని ఆయన పేర్కొన్నారు. సహకార సంస్థలను ఏకం చేయడానికి మరియు బలోపేతం చేయడానికి ప్రామాణిక ఉప చట్టాలను

అభివృద్ధి చేస్తున్నారు మరియు PACSల కార్యాచరణ సామర్థ్యాన్ని పెంచడానికి వాటి కంప్యూటరైజ్డ్ చేపట్టబడుతోంది. PACSలను బహుళ-క్రియాత్మకంగా మార్చడానికి 25 విభిన్న సేవలను అందించడానికి PACSలు ఆమోదించబడ్డాయి, ఇది వారి సభ్యులకు మరిన్ని స్వయం ఉపాధి అవకాశాలను సృష్టిస్తుంది, ఇది రెండు వర్గాలకు మరియు దేశానికి ప్రయోజనం చేకూరుస్తుంది.

రాబోయే ఐదు సంవత్సరాలలో పంజాబ్‌లో 9,000 కొత్త సహకార సంఘాలు మరియు హర్యానాలో 2,500 కొత్త సహకార సంఘాలు ఏర్పాటు చేయబడతాయని శ్రీ క్రిష్ణ పాల్ గుర్జార్ ప్రకటించారు, ఇది సహకార రంగాన్ని మరింత బలోపేతం చేస్తుంది. ఈ సమావేశం యొక్క ప్రాథమిక లక్ష్యం గ్రామీణ వర్గాలకు సాధికారత కల్పించడం, రైతుల జీవనోపాధిని బలోపేతం చేయడం మరియు సహకార సంఘాల ద్వారా స్థిరమైన అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం.

♦♦♦

గ్రామీణ శ్రేయస్సుకు మూలస్తంభంగా పశుసంవర్ధకం అభివృద్ధి చెందుతోంది: భూటాని

సహకార ఉదయ జట్టు

ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ “సహకారం ద్వారా శ్రేయస్సు” అనే దార్శనికతను అనుసరించి, సహకార రంగానికి కొత్త శక్తిని తీసుకురావడానికి మరియు స్పష్టమైన దిశానిర్దేశం చేయడానికి సహకార మంత్రిత్వ శాఖ సీరంగా కృషి చేస్తోంది. కేంద్ర హోమంత్రి మరియు సహకార మంత్రి శ్రీ అమిత్ షా మార్గదర్శకత్వంలో, దేశవ్యాప్తంగా సహకార ఉదయమన్నీ మరింత బలంగా మరియు ఆధునికంగా మార్చడం ఈ మంత్రిత్వ శాఖ లక్ష్యం.

ఈ ప్రయత్నంలో భాగంగా, రెండు రోజుల జాతీయ సమీక్ష సమావేశం ఏప్రిల్ 10-11, 2025న మేఘాలయలోని పిల్ఖాంగ్లో జరిగింది. ఈ సమావేశానికి కేంద్ర సహకార కార్యదర్శి డాక్టర్ ఆశిష్ కుమార్ భూటాని నాయకత్వం వహించారు. ఇప్పటివరకు సాధించిన పురోగతిని సమీక్షించడం మరియు సహకార రంగం వృద్ధి మరియు అభివృద్ధికి భవిష్యత్తు లక్ష్యాలను నిర్దేశించడం ప్రధాన దృష్టి.

సమావేశం ప్రారంభ సెషన్లో, డాక్టర్ భూటాని అన్ని సహకార సంస్థల నుండి శాశ్వత ఖాతా సంఖ్య (PAN) వివరాలను సేకరించడం యొక్క ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెప్పారు. ఇది దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థకు సహకార రంగం ఎంత దోహదపడుతుందో సరిగ్గా కొలవడానికి సహాయపడుతుంది. సహకార మంత్రిత్వ శాఖ సహకార సంస్థల నేతృత్వంలోని ఆర్థిక వృద్ధికి మద్దతు ఇవ్వడానికి పూర్తిగా అంకితమై ఉందని,

రాష్ట్రాల మధ్య సహకారంపై బలమైన దృష్టి సారించిందని ఆయన అన్నారు. పొందదర్శకతను నిర్ధారించడానికి, సరైన విశ్లేషణను అనుమతించడానికి మరియు మెరుగైన విధానాలను రూపొందించడంలో సహాయపడటానికి ఈ ప్రయత్నం ముఖ్యమని కూడా ఆయన అన్నారు.

గ్రామీణ శ్రేయస్సుకు పశుపోషణ ఒక ముఖ్యమైన వనరు అని డాక్టర్ భూటాని హైలైట్ చేశారు. సాంప్రదాయ వ్యవసాయం కంటే ఇప్పుడు దీనికి ఎక్కువ ఆర్థిక సామర్థ్యం ఉందని అన్నారు. పాడి రంగాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి, ప్రభుత్వం శ్రీశ్రీ విప్లవం 2.0 ను ప్రారంభించింది, ఇది గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో మహిళలను శక్తివంతం చేయడం మరియు పిల్లల పోషకాహారాన్ని మెరుగుపరచడంపై దృష్టి పెడుతుంది. అస్సాం, జార్ఖండ్ మరియు ఉత్తరప్రదేశ్ వంటి రాష్ట్రాల్లో పాల సౌకర్యాలను మెరుగుపరచడానికి ప్రభుత్వం జాతీయ పాడి అభివృద్ధి బోర్డు మరియు అమూల్ వంటి సమూహాలతో కలిసి పనిచేస్తోంది. త్రిపువన్ సహకార విశ్వవిద్యాలయం ఏర్పాటు గురించి డాక్టర్ భూటాని కూడా మాట్లాడారు. దీనిని ఛారిట్రాత్వక దశగా అభివృద్ధిచేస్తారు. ఈ విశ్వవిద్యాలయం అన్ని రాష్ట్రాలలో సహకార విద్యను ప్రామాణీకరించడంలో సహాయపడుతుంది మరియు 250 కి పైగా సహకార సంస్థల వృద్ధికి తోడ్పడుతుంది.

దేశవ్యాప్తంగా సహకార రంగాన్ని బలోపేతం చేయడానికి మరియు మరింత ఆధునికంగా మార్చడానికి వివిధ ప్రణాళికలు మరియు ఆలోచనలపై

■ దేశవ్యాప్తంగా సహకార రంగాన్ని మరింత బలోపేతం చేయడానికి మరియు ఆధునికంగా మార్చడానికి ప్రణాళికలు మరియు ఆలోచనల గురించి చర్చించడానికి సహకార సమీక్ష సమావేశం జరిగింది.

సమీక్షా సమావేశం దృష్టి సారించింది. రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల ప్రతినిధులు, సహకార సంఘాల అధికారులు, ఆర్థిక సంస్థలు మరియు విధాన రూపకర్తలు వంటి ముఖ్యమైన వ్యక్తులు ఈ సమావేశానికి హాజరయ్యారు.

రెండు రోజుల సెషన్లలో ప్రధానంగా సహకార సంస్థలకు బ్యాంకింగ్ సేవలను పెంచడం మరియు మైక్రో-ATMలను ఉపయోగించి ప్రజల ఇళ్ళకు బ్యాంకింగ్ సేవలు చేరలా చూసుకోవడంపై దృష్టి సారించారు. బహుళ ప్రయోజన వ్యవసాయ సహకార సంఘాలు (MPAX), PACS, పాడి మరియు మత్స్య సహకార సంఘాలు, ధాన్య నిల్వ పథకం మరియు వ్యవసాయ మరియు గ్రామీణాభివృద్ధి బ్యాంకులను త్వరగా డిజిటలైజ్ చేయడం మరో ముఖ్యమైన అంశం.

ఈ కార్యక్రమంలో భాగంగా, అంతర్జాతీయ సహకార సంవత్సరం 2025 పై ఒక ప్రత్యేక వర్క్ షాప్ జరిగింది. ఇది సహకార రంగానికి ముఖ్యమైన ప్రాధాన్యతలపై దృష్టి సారించింది. వర్క్ షాప్ సందర్భంగా, మహారాష్ట్ర గుజరాత్ మరియు ఉత్తరాఖండ్ నుండి వచ్చిన బృందాలు సహకార అభివృద్ధిలో వారి ఉత్తమ పద్ధతులు మరియు కొత్త ఆలోచనలను పంచుకున్నారు. వారు ఇతర ప్రాంతాలు అనుసరించగల ఉపయోగకరమైన ఉదాహరణలను అందించారు.

♦♦♦

అతిథి కాలమ్

నందీన్ కుమార్ నాయక్

వాతావరణ మార్పుల సవాళ్లను ఎదుర్కోవడానికి సహకార సంస్థలు

వాతావరణ మార్పుల వల్ల కలిగే సవాళ్లను ఎదుర్కోవడానికి సహకార సంస్థలు సిద్ధంగా ఉన్నాయి. ప్రపంచవ్యాప్తంగా అవగాహన ప్రదారాలు జరుగుతున్నాయి మరియు G-20 దేశాలు ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తున్నాయి. 2030 నాటికి స్థిరమైన అభివృద్ధి లక్ష్యాలను (SDGs) సాధించడానికి మరియు 2050 నాటికి నికర సున్నా ఉద్గారాలను చేరుకోవడానికి భారతదేశ సహకార సంస్థలు పూర్తిగా సిద్ధంగా ఉన్నాయి. ఈ దిశలో ఒక ప్రధాన అడుగు CCA (వాతావరణ మార్పులకు సహకార సంస్థలు) ఏర్పాటు. G-20 శిఖరాగ్ర సమావేశంలో, వాతావరణ మార్పుల ముప్పు పెరుగుతుందని దేశాలు తీవ్ర ఆందోళన వ్యక్తం చేశాయి. ప్రపంచవ్యాప్తంగా చాలా సహకార సంఘాలు ఈ అంశంపై చురుకుగా పనిచేస్తున్నాయి.

భారతదేశం నాయకత్వంలో జరిగిన అంతర్జాతీయ సహకార కూటమి (ICA) సమావేశంలో, 150 కి పైగా దేశాల ప్రతినిధులు పాల్గొన్నారు. అదేవిధంగా, G-20 సభ్య దేశాలు కలిసి ప్రపంచ జనాభాలో మూడింట రెండు వంతుల ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నాయి. అవి ప్రపంచ మొత్తం ఆదాయం (GDP) కి 80% తోడ్పడతాయి మరియు ప్రపంచ వాణిజ్యంలో 75% వాటా కలిగి ఉన్నాయి. ప్రపంచంలోని అగ్రశ్రేణి 300 సహకార సంస్థలు వార్షిక ఆదాయం 2,146 బిలియన్ USD కంటే ఎక్కువ. ప్రపంచవ్యాప్తంగా దాదాపు 30 మిలియన్ల సహకార సంస్థలు ఉన్నాయి మరియు భారతదేశంలో మాత్రమే వాటిలో 8.5 మిలియన్లు ఉన్నాయి.

ప్రధానమంత్రి శ్రీ నరేంద్ర మోదీ లైఫ్ (లైఫ్ స్టైల్ ఫర్ ఎన్విరాన్మెంట్) చోరవను ప్రవేశపెట్టారు. సహకార సంస్థలు మరియు వాటి సభ్యులు ఈ మిషన్కు సంబంధించిన కార్యకలాపాలలో చురుకుగా పాల్గొనవచ్చు. ప్రపంచ జనాభాలో ఎక్కువ భాగం తమ ఆదాయం

కోసం వ్యవసాయం మరియు సంబంధిత పనులపై ఆధారపడి ఉంటుంది మరియు ఈ రైతులలో ఎక్కువ మంది సహకార సంఘాల సభ్యులు. ఉదాహరణకు, 94% మంది రైతులు ఏదో ఒక సహకార సంఘానికి చెందినవారు. వాతావరణ మార్పు వ్యవసాయం మరియు సంబంధిత పనులను ప్రభావితం చేస్తున్నందున, సహకార సంఘాల పాత్ర మరింత ముఖ్యమైనదిగా మారింది.

అంతర్జాతీయ సహకార కూటమి (ICA) ప్రధాన కార్యాలయం బెర్లిన్లోని బ్రెస్లెల్లో ఉంది. G-20 దేశాల నుండి అనేక సహకార సంస్థలు ICAలో సభ్యులుగా ఉన్నాయి. G-20 కార్యకలాపాలలో ICA ప్రమేయాన్ని మరింత బలోపేతం చేయాలి. భారతదేశంలో, IFFCO, GCMMF (అమూల్) మరియు క్రీబీ వంటి ప్రధాన ప్రపంచ సహకార సంస్థలు వాతావరణ మార్పుల సవాళ్లను ఎదుర్కోవడంలో ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తాయి. G-20 శిఖరాగ్ర సమావేశంలో, “వసుధైవ కుటుంబకం” అనే ఇతివృత్తాన్ని స్వీకరించారు, దీని అర్థం “ఒక భూమి, ఒక కుటుంబం, ఒక బవిష్యత్తు.”

ఈ సంవత్సరం, అనేక ముఖ్యమైన సంఘటనలు సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాలను (SDGs) సాధించడంపై దృష్టి సారిస్తున్నాయి. వీటిలో జూన్లో కొత్త ప్రపంచ ఆర్థిక ఒప్పందం కోసం పారిస్ సమ్మిట్, జూలైలో ఐక్యరాజ్యసమితి ఉన్నత స్థాయి రాజకీయ వేదిక, సెప్టెంబర్లో ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అసెంబ్లీ ఆధ్వర్యంలో జరిగే SDG సమ్మిట్ మరియు డిసెంబర్లో దుబాయ్లో జరగనున్న COP 20 సమ్మిట్ ఉన్నాయి. ఈ ప్రయత్నాలకు మద్దతు ఇవ్వడంలో సహకార సంస్థలు కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.

సహకారానికి సంబంధించిన ఏడు ప్రధాన సూత్రాలలో, సమాజం ఒక కీలకమైన భాగం. ప్రపంచ స్థాయిలో, సహకార

బ్యాంకింగ్ సేవలను మెరుగుపరచడానికి త్వరిత నిర్ణయాలు తీసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. తద్వారా సహకార సంస్థలు తక్కువ కార్పస్ బవిష్యత్తు వైపు త్వరగా మారగలవు. G-20 శిఖరాగ్ర సమావేశం G-20 గ్రీన్ డెవలప్మెంట్ ఒప్పందంపై ప్రత్యేక దృష్టి పెట్టింది. G-20 దేశాల వ్యవసాయ మంత్రుల సమావేశంలో, 2030 నాటికి SDG లను చేరుకోవడంలో అతిపెద్ద సవాళ్లు ఆహార ఉత్పత్తి, ఆహార భద్రత, స్థిరమైన వ్యవసాయం మరియు ప్రపంచ వాణిజ్యానికి సంబంధించినవని గుర్తించబడింది. ఆహారం సురక్షితంగా ఉండేలా చూసుకోవడానికి, వాతావరణానికి హాని కలిగించే చర్యలు - గ్రీన్ హౌస్ వాయు ఉద్గారాలు, జీవవైవిధ్యం కోల్పోవడం మరియు భూమి ఉత్పాదకత తగ్గడం వంటివి - నిలిపివేయాలి.

ఈ రంగంలో IFFCO యొక్క నాన్ యూరియా విలువైన సహకారాన్ని అందించింది. వాతావరణ మార్పులను ఎదుర్కోవడానికి G-20 దేశాలు తమ నిబద్ధతను ప్రదర్శించినందున, పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించడానికి బలమైన చర్యలు ఎక్కువ ప్రభావాన్ని చూపుతాయి. వ్యవసాయ సహకార సంస్థలు మరియు వాటి సభ్యులు ఈ దిశలో తమ పనిని వేగవంతం చేయాలి. ఆఫ్రికా, ఐస్లాండ్ మరియు తీరప్రాంతాల వంటి వాతావరణ ప్రభావిత దేశాల ప్రభుత్వాలతో సహకార సంస్థలు కలిసి పనిచేయడానికి కూడా అవకాశం ఉంది. ఐక్యరాజ్యసమితి మరియు G-20 గ్రీన్ పైన్ నాన్ వంటి ఏజెన్సీల సహాయంతో సహకార బ్యాంకింగ్ సేవలను ప్రారంభించవచ్చు. అంతర్జాతీయ సహకార ఉద్యమం (ICM) రాబోయే సంవత్సరాల్లో G-20తో తన భాగస్వామ్యాన్ని బలోపేతం చేసుకోవాలి, తద్వారా వారి ఉమ్మడి లక్ష్యాలను చేరుకోవచ్చు.

(మాజీ MD, జాతీయ సహకార అభివృద్ధి సంస్థ - NCDC)

చండీగడ్‌లోని రీజినల్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ కోఆపరేటివ్ మేనేజ్‌మెంట్‌లో రెండు రోజుల పాటు జరిగిన జాతీయ కార్యక్రమంలో విర్రాటు చేసిన ఎగ్జిబిషన్ స్థాళను కేంద్ర సహకార శాఖ సహాయ మంత్రి శ్రీ క్రిషన్ పోల్ గుర్తే సందర్శించారు. సహకార రంగంలో గణనీయమైన కృషి చేసిన వివిధ సంస్థలు మరియు స్వయం సహాయక బృందాల ఉత్పత్తులను ఈ స్టాల్స్‌లో ప్రదర్శించారు.

ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని లఖింపూర్ జిల్లా మైగల్‌గంజ్‌లోని IFFDC సీడ్ ప్రాసెసింగ్ యూనిట్‌లో జరిగిన కార్యక్రమంలో IFFCO చైర్మన్ శ్రీ దిలీప్ సంఘాని మాట్లాడారు. ఈ సందర్భంగా, IFFCO బోర్డు సభ్యులు శ్రీ ప్రహ్లాద్ సింగ్, శ్రీ జగదీప్ సింగ్ నక్త, శ్రీ భవేష్ రాదాదీయా, శ్రీ వివేక్ కోహల్ మరియు IFFCO రాష్ట్ర మార్కెటింగ్ మేనేజర్ శ్రీ అభిమన్యు రాయ్ కూడా పాల్గొన్నారు.

మధ్యప్రదేశ్‌లోని గ్వాలియర్‌లో జరిగిన సహకార సంభాషణ కార్యక్రమంలో సీనియర్ సహకారి శ్రీ కోశల్ శర్మ, IFFCO మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ డాక్టర్ ఉదయ శంకర్ అవస్థిని హృదయపూర్వకంగా స్వాగతించారు. IFFCO మార్కెటింగ్ డైరెక్టర్ శ్రీ యోగేంద్ర కుమార్ కూడా హాజరయ్యారు. ఈ కార్యక్రమంలో, స్థిరమైన మరియు సమర్థవంతమైన వ్యవసాయ పద్ధతులను ప్రోత్సహించడానికి నాన్ యూరియా మరియు నాన్ DAPలను ఉపయోగించాలని డాక్టర్ అవస్థి సహకారులను కోరారు.

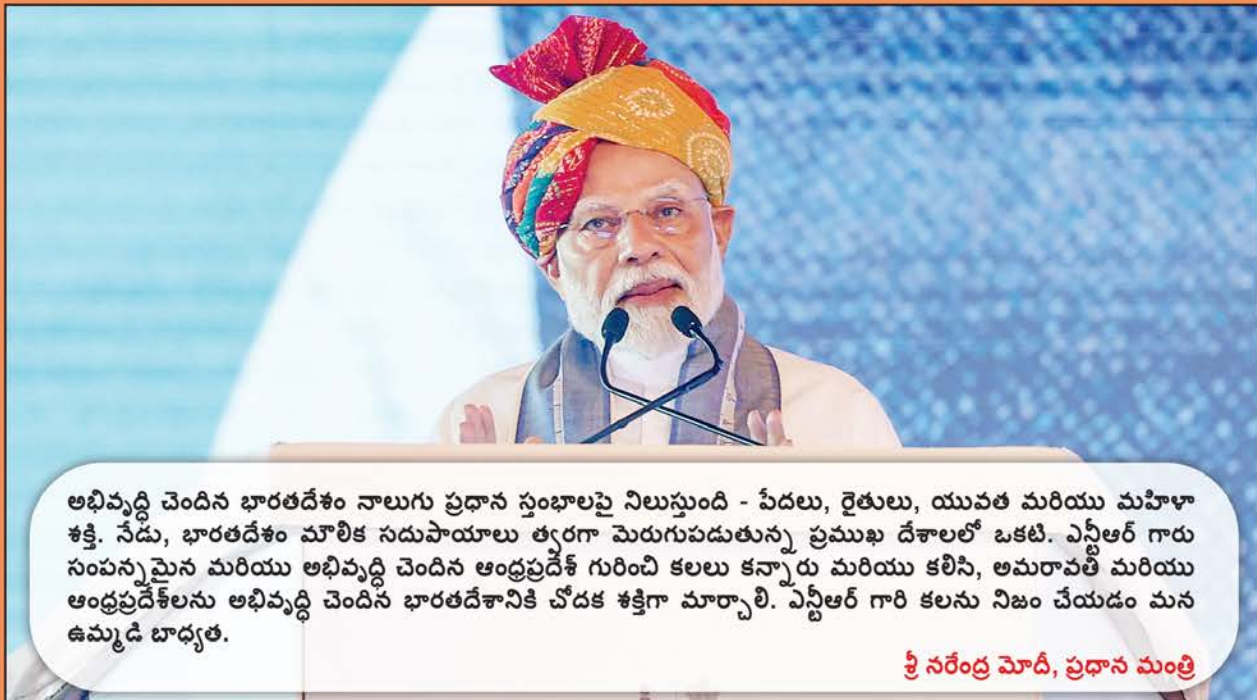
శ్వేత విప్లవం 2.0 పురోగతిని తనిఖీ చేయడానికి మరియు దాని లక్ష్యాలను చేరుకోవడానికి మార్గాలను ప్లాన్ చేయడానికి, పశుసంవర్ధక & పాడిపరిశ్రమ శాఖ మరియు జాతీయ పాడిపరిశ్రమ అభివృద్ధి బోర్డు (NDDB) కలిసి ఉత్తర ప్రాంతీయ వర్క్‌షాప్‌ను నిర్వహించాయి. ఈ వర్క్‌షాప్‌కు పశుసంవర్ధక & పాడిపరిశ్రమ కేంద్ర కార్యదర్శి అల్కా ఉపాధ్యాయ్ నాయకత్వం వహించారు.

ముంగేర్-జముయి సెంట్రల్ కోఆపరేటివ్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్ పరిధిలోని MPACS మరియు M-DCS సభ్యులకు కొత్త ఖాతా తెరవడాన్ని ప్రోత్సహించడానికి ఒక పెద్ద ప్రచారం సందర్భంగా బీహార్ సహకార మంత్రి డాక్టర్ ప్రిమ్ కుమార్ సభ్యులకు బ్యాంకింగ్ కిట్లను అందజేశారు. స్థానిక స్థాయిలో ఆర్థిక చేరకను మెరుగుపరచడానికి మరియు సహకార బ్యాంకింగ్ సేవలను పెంచడానికి ఈ ప్రయత్నం జరిగింది.

సహకార మంత్రిత్వ శాఖ కార్యదర్శి డాక్టర్ ఆశిష్ కుమార్ భూటాని సమక్షంలో, సహకార మంత్రిత్వ శాఖ మరియు స్వగ్రీ ఇన్‌స్టామార్ట్ మధ్య ఒక అవగాహన ఒప్పందం (MoU)పై సంతకం జరిగింది. ఈ ఒప్పందం ద్వారా స్వగ్రీ ప్లాట్‌ఫామ్‌లో సహకార పాల ఉత్పత్తులు మరియు ఇతర ఉత్పత్తులను విక్రయించవచ్చు. ఈ అవగాహన ఒప్పందంపై స్వగ్రీ ఇన్‌స్టామార్ట్ CEO శ్రీ అమితేష్ ఝా మరియు సహకార మంత్రిత్వ శాఖ జాయింట్ సెక్రటరీ శ్రీ DK వర్మ సంతకం చేశారు.

पूर्णतः सहकारी स्वामित्व
Wholly owned by Cooperatives

ఒక పవర్ ఫుల్ పెయిర్

నానో
యూరియా
ప్లస్

సాగరిక

నానో
డిఎపి

पूर्णतः सहकारी स्वामित्व
Wholly owned by Cooperatives

ఇండియన్ ఫార్మర్స్ ఫెర్టిలైజర్ కోఆపరేటివ్ లిమిటెడ్

ఇఫ్కో సదస్, C-1, జిల్లా కేంకేంద్రం, పాకేట్ ప్లస్, న్యూఢిల్లీ, ఢిల్లీ, భారతదేశం - 110017

ఫోన్ నంబర్ - 91-11-265100, 91-11-42592626, వెబ్సైట్ : www.iffco.coop

ఇప్పుడు నానే పిల్లలెజర్స్
గురించి మరింత
తెలుసుకోవడానికి
దయచేసి స్కాన్
చేయండి

Postal Registration No.: DL(S)-18/3560/2023-25

Published on 26-04-2023   Applied for RNI Registration/Exempted for Six Months vide ADG Posts Letter No.22-1/2023-P0, dt.21-04-2023